

JEDNOMINUTNA BESMISLICA Anthony De Mello S.J.

„Ovaj čovjek priča besmislice“, rekao je posjetilac nakon što je čuo Majstora kako govori.

Učenik reče: „I ti bi pričao besmislice kad bi pokušavao da iskažeš neiskazivo.“

Kada je posjetilac ovo provjerio kod samog Majstora, dobio je ovaj odgovor: „Niko nije izuzet od pričanja besmislica. Velika je nesreća ako ih se priča svečano i dostojanstveno.“

Majstor u ovim pričama nije jedna osoba. On je hinduistički Guru, zen Roši, taoistički Mudrac, jevrejski Rabin, hrišćanski Monah, sufijski Mistik. On je i Lao Ce i Sokrat, Buda i Isus, Zaratustra i Muhamed. Njegovo učenje se može naći u sedmom stoljeću prije Hrista i u dvadesetom stoljeću naše ere. Njegova mudrost podjednako pripada i istoku i zapadu. Jesu li njegove istorijske anegdote stvarno bitne? Istorija je, na kraju krajeva, zapis pojava, a ne Stvarnosti; doktrina, a ne Tišine.

Trebaće vam po minuta da pročitate svaku od anegdota koje slijede. Vjerovatno će vam Majstorov riječnik biti zbunjujući, nervirajući pa čak i besmislen. Ovo, avaj, nije laka knjiga! Nije napisana da pouči, već da Probudi. Skrivena na njenim stranicama (ne u štampanim riječima, pa ni u pričama, već u njenom duhu, njenom raspoloženju, njenoj atmosferi) je Mudrost koja se ne može prenijeti ljudskim govorom. Dok budete čitali štampane stranice i borili se sa Majstorovim kriptičnim jezikom moguće je da ćete ne sumnjajući nabasati na Tihu Nauku koja vreba u ovoj knjizi, i biti Probuđeni – i preobraženi. Ovo je ono što Mudrost znači: Biti promijenjen bez i najmanjeg napora s vaše strane, biti preobražen, vjerovali ili ne, prostim buđenjem za stvarnost koja nije u riječima, koja leži izvan domašaja riječi.

Ako vam se posreći da budete ovako Probuđeni, znaćete zašto je najfiniji jezik onaj koji se ne govori, zašto je najfinije djelo ono koje se ne radi i zašto je najfinija promjena ona koja nije namjeravana.

Pažnja: Uzimajte ove priče u malim dozama – jednu do dvije. Predoziranje će umanjiti njihovu snagu.

Učenik reče novopridošlom u manastir: “Moram te upozoriti da nećeš razumjeti ni riječ od onoga što Majstor kaže ako ne budeš imao ispravan pristup.”

“Koji je ispravan pristup?”

“Budi kao učenik koji želi da nauči strani jezik. Riječi koje on govori zvuče poznato, ali neka te to ne zavara; one imaju potpuno strano značenje.”

Majstor je znao biti vrlo kritičan kad je smatrao za potrebno.

Ali na opšte čudo, niko nikad nije bio ogorčen zbog njegovih ukora. Kad su ga jednom upitali o tome, on reče: “Zavisu kako se to radi. Ljudi su cvijeće: otvoreni i prijemčivi za rosu koja lagano pada, a zatvoreni za silovitu kišu.”

“Dobar način za otkrivanje vlastitih nedostataka”, reče Majstor, “je posmatranje onog što te iritira kod drugih.”

Jednom je rekao kako je njegova žena ostavila kutiju slatkiša na kuhinjsku policu, da bi, sat kasnije, otkrila kako je kutija lagana. Cijeli donji sloj slatkiša je nestao, svi su bili uredno spremljeni u papirnatu kesu koja je stajala povrh stvari nove kuharice. Kako nije htjela da je posrami, dobrodušna žena je prosto vratila slatkiše u kutiju i ostavila ih u ormarić gdje neće predstavljati kušnju.

Poslije večere kuharica je objavila da napušta posao – još te večeri.

“Zašto? Šta je bilo?”, upitao je Majstor.

“Neću da radim za ljude koji krađu ono što je ukradeno od njih”, bio je njen prkosni odgovor.

Sljedećeg je dana Majstor nastavio s pričom o lopovu koji je na vratima sefa koji je htio obiti ugledao ovakav natpis: “Molimo vas ne koristite dinamit. Ovaj sef nije zaključan. Samo okrenite ručicu.”

Onog momenta kad je on okrenuo ručicu na njega je pala vreća pijeska, cijela prostorija je osvijetljena a sirene su probudile cijelo susjedstvo.

Kad ga je Majstor posjetio u zatvoru, našao ga je ogorčenog: “Kako ću ponovo vjerovati ijednom ljudskom biću?”

Kad se gost dobrovoljno javio da opere suđe nakon večere Majstor je rekao: “Jesi li siguran da znaš prati suđe?”

Čovjek se pobunio rekavši da je prao suđe cijelog svog života. Majstor reče: “Ma ne sumnjam ja uopšte u tvoju sposobnost da suđe očistiš – sumnjam jedino u tvoju sposobnost da ga pereš.”

Ovo je objašnjenje kasnije dao svojim učenicima: “Postoje dva načina da se pere suđe: jedan je da ga se pere kako bi ga se očistilo; drugi je da ga se pere da bi ga se pralo.”

To je još uvijek bilo nejasno, pa je dodao: “Prvi način je mrtav jer dok tvoje tijelo pere suđe, tvoj um je fiksiran na cilj da ga se očisti; drugi je živ jer ti je um tamo gdje i tijelo.”

“Prosvjetljenje”, reče Majstor, “znači tačno znati gdje si u bilo kojem trenutku – nimalo lak zadatak!”

I onda ispriča o svom popularnom prijatelju koji je, čak i u svojim kasnim osamdesetim, bio pozivan na mnoge prijeme. Jednom kad ga vidješe na zabavi upitali su ga na koliko njih je pozvan to večer.

“Šest”, reče postariji gospodin, ne podižući pogled sa svoje sveščice.

“Šta to radite? Gledate gdje trebate ići poslije?”, upitaše ga.

“Ne”, odgovori dinamični čova. “Gledam gdje sam sad.”

Majstor je bio alergičan na ideologije.

“U ratu ideja”, rekao je, “ljudi su žrtve.”

Kasnije je objasnio: “Ljudi ubijaju radi novca ili radi moći. Ali najbeobzirnije ubice su oni koji ubijaju zbog svojih ideja.”

Bilo je vrijeme za predavanje i Majstor je rekao: “Kompozitorov genij se može naći u notama njegove muzike – ali analiziranje tih nota neće otkriti njegovu genijalnost. Veličina pjesnika je sadržana u njegovim riječima – ipak, proučavanje njegovih riječi neće otkriti njegovu inspiraciju. Bog se otkriva u stvaranju – ali analizirajte stvaranje

detaljno koliko želite, pa opet nećete naći Boga, ništa više nego što ćete naći dušu pomnim ispitivanjem svoga tijela.”

Kad je bilo vrijeme za pitanja neko upita: “Kako ćemo onda naći Boga?”

“Gledanjem stvaranja, a ne njegovim analiziranjem.”

“A kako treba gledati?”

“Seljak pođe da nađe ljepotu u smiraju sunca, ali sve što nađe su sunce i oblak i nebo i zemljin horizont – sve dok ne shvati da ljepota nije ‘stvar’ već poseban način gledanja. Uzalud ćete tražiti Boga sve dok ne shvatite da se Bog ne može vidjeti kao ‘stvar’; potrebno ga je gledati na poseban način – slično djeci čiji pogled nije iskrivljen unaprijed pripremljenim doktrinama i vjеровanjima.”

Otac jedne od učenica je upao u salu za predavanja gdje je Majstor govorio.

Ignorišući sve prisutne povikao je na svoju kćer: “Napustila si univerzitetsku karijeru da bi sjedila do nogu ove budale! Čemu te je on naučio?”

Ona je ustala, smireno je izvukla svog oca napolje i rekla: “Boravak kod njega me je naučio nečemu čemu ni jedan univerzitet nije mogao – da te se ne bojim i da me ne postidi tvoje sramotno ponašanje.”

“Šta je čovjeku potrebno da se prosvijetli?”, upitao je jedan od učenika.

Učitelj reče:

“Moraš otkriti
šta je to što padne u vodu
i ne zatalasa je;
kreće se kroz drveće
bez zvuka;
uđe u polje
a ne povije nijednu vlat trave.”

Nakon sedmica besplodnog razmišljanja, učenik reče: “Kakva je to stvar?”

“Stvar?”, reče Majstor. “Ali to uopšte nije stvar.”

“Dakle, to je ništa?”

“Moglo bi se tako reći.”

“Pa kako onda da ga tražimo?”

“Zar sam ti rekao da ga tražiš? To se može naći ali se ne može tražiti. Traži i promašit ćeš.”

Majstor je čuo jednu glumicu kako razgovara o horoskopima za večerom.

Nagnuo se k njoj i rekao: “Ne vjerujete valjda u astrologiju?”

“Pa”, odgovori ona, “Ja u sve vjerujem pomalo.”

Neko je upitao Majstora vjeruje li u sreću.

“Naravno”, odgovori on sa sjajem u oku, “Kako bi inače čovjek objasnio uspjeh onih koje ne voli?”

Majstor nije štedio one koji su se prepuštali samosažaljenju i ogorčenosti.

“Nije ništa ako vam je nanesena nepravda”, rekao je, “osim ako insistirate da to pamtite.”

Majstor je jednom ispričao priču o ženi koja se požalila policiji da je bila silovana.

“Opišite čovjeka”, rekao je policajac.

“Pa, za početak, bio je idiot!”

“Idiot gospođo?”

“Da. Ništa nije znao pa sam mu morala pomagati!”

To je zvučalo manje zabavno kad je Majstor dodao: “Svaki put kad se uvrijedite nađite kako ste pomogli onom ko vas je uvrijedio.”

To je podiglo buru negodovanja, pa je dodao: “Može li vas iko uvrijediti ako odbijete da budete uvrijeđeni?”

Kad su ga upitali kako treba koristiti Pismo, Majstor je ispričao kako je nekad bio učitelj u školi i kako je postavio pitanje svojim učenicima: “Kako biste odredili visinu zgrade uspomoć aneroid barometra?”

Jedan bistri dječko je odgovorio: “Spustio bih barometar na užetu i onda izmjerio uže.”

“Snalažljiv u svom neznanju”, bio je Majstorov komentar.

Tada je dodao: “Takva je snalažljivost onih koji koriste mozak da bi razumjeli Pismo koje se može ‘razumjeti’ mozgom taman koliko i smiraj sunca ili okean ili šapat noćnog vjetra u drveću.”

“Ljudi se ne žele odreći svojih ljubomora, tjeskoba, gorčine i krivice, jer ih te negativne emocije snabdijevaju ‘stimulansima’ osjećajem da su živi.”, rekao je Majstor.

I ilustrovao je to:

Lokalni poštari je pošao prečicom kroz livadu na svom biciklu. Na sredini puta primijetio ga je bik i poganjao ga. Jadnik je jedva stigao do ograde.

“Zamalo da te stigne, zar ne?”, rekao je Majstor koji je posmatrao tu scenu. “Da”, rekao je stari čovjek, dahćući, “Svaki put me zamalo stigne.”

Naučnik je došao da prigovori da je Majstorov prezir prema pojmovima u za razliku od “bespojmovnog znanja” nije fer prema nauci.

Majstor se mučio da mu objasni da je on prijatelj nauke. “Ali”, rekao je, “bolje bi bilo da vaše poznavanje vaše supruge ide dalje od naučnog pojmovnog znanja!”

Kasnije, u razgovoru s učenicima, bio je još oštiji. “Pojmovi definišu”, rekao je. “Definisati znači uništiti. Pojmovi seciraju Stvarnost. A ono što secirate – ubijate.”

“Jesu li onda pojmovi potpuno beskorisni?”

“Ne. Secirate li ružu dobićete korisne informacije i nimalo znanja – o ruži. Postanete li učenjak, imaćete mnogo informacija i nimalo znanja – o Stvarnosti.”

Majstor je tvrdio da svijet koji većina ljudi vidi nije svijet Stvarnosti, već svijet koji stvara njihova glava.

Kad je jedan učenjak (intelektualac) došao da to ospori, Majstor je postavio dva štapića na pod, u obliku slova T i upitao: “Šta vidite ovdje?”

“Slovo T”, odgovori učenjak.

“Baš kako sam i mislio”, reče Majstor. “Slovo T ne postoji; to je simbol u vašoj glavi. Ovdje imate dvije odlomljene grančice u obliku štapića.”

“Kad govorite o Stvarnosti”, reče Majstor, “pokušavate smjestiti neizrecivo u riječi, tako da će vaše riječi sigurno biti pogrešno protumačene. Tako ljudi koji čitaju iskaz Stvarnosti zvani Pisma postaju glupi i okrutni jer ne slijede zdrav razum već ono što misle da Pisma govore. Za ilustraciju je imao savršenu usporedbu:

Seoski kovač našao je šegrta voljnog da naporno radi za malu platu. Odmah ga je počeo podučavati: “Kad izvučem kovinu iz vatre, položicu je na nakovanj; i kad klimnem glavom ti udri po njoj čekićem.” Šegrt je učinio tačno ono što je mislio da mu je rečeno. Sljedećeg dana on je bio seoski kovač.

Učeniku koji se bojavao da će pogriješiti, Majstor reče:

“Oni koji ne čine greške čine najveću moguću grešku – ne pokušavaju ništa novo.”

“Reci mi”, reče ateist, “Da li stvarno ima Boga?”

Majstor reče: “Ako želiš da budem potpuno iskren prema tebi, neću ti odgovoriti.”

Kasnije su učenici zahtijevali da znaju zašto mu nije odgovorio.

“Zato što se na njegovo pitanje ne može odgovoriti”, reče Majstor.

“Dakle ti si ateist?”

“Naravno da nisam. Ateist griješi poričući ono o čemu se ništa ne može izreći.”

Nakon što je dozvolio da se to malo slegne, dodao je: “A teist griješi potvrđujući to.”

“U čemu je tajna tvoje smirenosti?”

Majstor reče: “U svesrdnoj saradnji sa neizbježnim.”

Majstor i učenik naiđoše na slijepca koji je sjedio na pločniku i prosio.

Majstor reče: “Daj čovjeku milostinju.”

Učenik spusti novčić u prosjakov šešir.

Majstor reče: “Trebao si dodirnuti svoj šešir u znak poštovanja.”

“Zašto?”, upita učenik.

“To uvijek treba činiti kad se daje milostinja.”

“Ali čovjek je bio slijep.”

“Nikad se ne zna”, reče Majstor. “Možda je bio varalica.”

Manastir je postajao tijesan i bila je potrebna veća zgrada, pa je trgovac napisao ček na milion dolara i stavio ga pred Majstora, koji ga je podigao i rekao, “Vrlo dobro. Prihvatiću ga.”

Trgovac je bio nezadovoljan. Bila je to velika svota novca a Majstor mu se nije ni zahvalio.

“Tu ima milion dolara”, rekao je.

“Da. Primijetio sam.”

“Iako sam ja imućan čovjek, milion dolara je mnogo novca.”

“Hoćete li se da vam se zahvalim za to?”

“Trebali biste.”

“Zašto? Davalac bi trebao biti zahvalan”, reče Majstor.

Majstorov odnos prema društvenoj službi je bio zbujujući. Nekad je u potpunosti bio za to. Nekad se činilo da mu je svejedno.

Objašnjenja koja je nekad davao za ovu nedosljednost su bila podjednako zagonetna. Rekao je:

“Onaj koji želi činiti dobro mora pokucati na vrata.”

“Za onog koji voli, vrata su uvijek otvorena.”

Turista reče: “Ljudi u vašoj zemlji su siromašni. Ali nikad ne izgledaju obuzeti mislima.”

Majstor reče: “To je zato što nikad ne gledaju na sat.”

Učenik je morao pohitati kući kad je čuo da mu je kuća izgorjela.

Bio je star čovjek i svako je suosjećao s njim po njegovom povratku. Sve što je Majstor rekao bilo je: “Ovo će olakšati umiranje.”

“Prosvjetljena osoba”, reče Majstor, “je ona koja vidi da je sve na svijetu savršeno baš onakvo kakvo jeste.”

“A šta je s našim baštovanom?”, upita neko. “Je li i on savršen?”

Manastirski baštovan je bio grbav.

“Za ono što treba da bude u životu”, reče Majstor, “baštovan je savršen grbavac.”

Ideja da je sve na svijetu savršeno bila je više nego što su učenici mogli prihvatiti. Zato ju je Majstor iznio u pojmovima koje su mogli shvatiti. “Bog tka savršene šare nitima naših života”, reče on, “čak i sa našim grijesima. Razlog zbog kojeg to ne možemo vidjeti je što gledamo sa stražnje strane tapiserije.”

I još sažetije, “Ono što je nekima sjajni kamen, draguljar prepoznaje kao dijamant.”

Učenike je pogodilo kad su vidjeli kako se majstorovim učenjima izruguju u nacionalnom magazinu.

Majstor nije bio uznemiren. “Može li išta biti stvarno istinito”, rekao je, “ako se niko tome ne smije?”

U svojim mlađim danima Majstor je bio politički aktivista i vodio je protestni marš protiv vlade. Hiljade su ljudi napustile domove i poslove da bi se pridružili demonstracijama.

Marš tek što je počeo kada je on sve otkazao. “To naprosto ne možeš učiniti; ovaj marš je planiran mjesecima i mnogo je koštao ljude. Optužiće te za nedosljednost”, rekli su njegovi uznemireni sljedbenici.

To nije dirnulo majstora. “Ja nisam posvećen dosljednosti”, rekao je, “već Istini.”

Majstor je naučavao da je jedan razlog što su ljudi tako nesretni to što misle da nema ničeg sto ne mogu promijeniti.

Osobito je uživao u priči o čovjeku koji kaže trgovcu: “Ovaj tranzistor koji ste mi prodali ima izvanredan kvalitet zvuka; ali hoću da ga zamijenim za neki sa boljim programima.”

“Za čim tragaš?”

“Za mirom”, reče posjetilac

“Onima koji hoće da zaštite svoj ego istinski mir donosi samo uznemirenje.”

A jednoj religioznoj grupi koja je došla da bulji u njega i da traži blagoslov, rekao je sa šeretskim osmijehom: “Neka vas mir Božiji uvijek uznemiruje!”

Kad se vratio s puta Majstor je ispričao jedno iskustvo za koje je smatrao da je parabola o životu:

Za vrijeme jedne pauze otšetao je do jednog finog restorančića. Bilo je tamo ukusnih supa i ljutih karija i svakojakih primamljivih jela.

Naručio je supu.

“Jeste li vi iz autobusa?”, upitala je gazdarica. Majstor klimnu glavom.

“Ne može supa.”

“Ljuti kari sa rižom?”, upita Majstor zbunjeno.

“Ne ako ste iz autobusa. Možete dobiti sendviče. Trebalo mi je cijelo jutro da priprelim tu hranu a vi nemate više od deset minuta da je pojedete. Neću vam dati da jedete hranu u kojoj nemate vremena uživati.”

Nije bilo ničeg pompeznog u vezi majstora. Divlji, neobuzdani smijeh razlijegao se svaki put kad je govorio, na zaprepaštenje onih koji su svoju duhovnost – i sebe same držali uzvišenim.

Jedan razočarani posjetilac reče: “Taj čovjek je klaun!”

“Ne, ne”, reče učenik. “Pogrešno ste razumjeli: klaun vas navodi da se smijete njemu, Majstor vas navodi da se smijete sebi.”

“Kako čovjek da nauči uzdati se u Proviđenje?”

“Uzdanje u Proviđenje”, reče Majstor, “je kao kad uđete u skupi restoran bez pare u džepu i pojedete gomile ostriga nadajući se da ćete naći biser kojim ćete platiti račun!”

Učenike je zaprepašćivalo koliko je Majstor malo važnosti pridavao obožavanju.

“Nađite si objekt poštovanja”, govorio je on, “i pobožno ćete se udaljiti od onog što je suštinski bitno – svjesnosti koja vodi k ljubavi.”

I u svoju odbranu je naveo Isusov prezir prema onima koji su vikali: “Gospode, Gospode”, a bili nesvesni zla koje su činili.

Jednom je dao bananu jednom posjetiocu prepunom poštovanja koji je taj poklon toliko cijenio da nije znao šta će s njim.

Kad su Majstoru rekli za to on je, sebi svojstveno, rekao: “Recite glupanu da je pojede.”

Skoropridošli učenik reče jednom sa više iskustva: “Kako to da dobijam tako malo od življenja s Majstorom?”

“Je li to možda zato što si došao da se od njega učiš duhovnosti?”

“A zašto si, ako smijem pitati, ti došao?”

“Da ga vidim kako vezuje sandale!”

Bilo je uživanje gledati Majstora kako izvodi i najjednostavnije stvari – kako sjedi ili šeta ili ispija šolju čaja ili tjera muhu. U svemu što je činio bilo je ljepote zbog koje je izgledalo da je u skladu s Prirodom, kao da njegova djela nisu bila njegova, već proizvod Univerzuma.

Jednom kad je primio paket, učenici su ga, očarani, gledali kako s poštovanjem raspliće kanap, odmotava papir i uzima sadržaj paketa kao da je paket bio živo biće.

Religiozna žena reče Majstoru da je to jutro bila na ispovijedi.

“Ne mogu zamisliti da bi ti počinila težak grijeh”, reče Majstor. “Šta si ispovijedila?”

“Pa, bila sam suviše lijena da odem na misu jedne nedjelje, i jednom sam psovala baštovana. A jednom sam svekrvu izbacila iz kuće na čitavu sedmicu.”

“Ali to je bilo prije pet godina, zar ne? Sigurno si bila na ispovijedi otad.”

“Jesam. Ali ispovijedam to svaki put. Prosto se volim sjetiti toga.”

Jednog ćete dana shvatiti da tragatš za onim što već imatš”, reče Majstor vrijednom učeniku.

“Pa zašto to onda sad ne vidim?”

“Zato što pokušavaš.”

“Zar se onda ne smijem truditi?”

“Ako se opustiš i daš mu vremena, samo će ti se objaviti.”

Za ljude koji su živjeli u vrlini kako bi zadobili Božije prijateljstvo ili naklonost, Majstor je govorio ovo:

Velika masa ljudi učestvovala je u nagradnom natječaju koji je organizovao proizvođač sapuna, a u kojem je nagrada bila Kadilak.

Pitali su ih: “Zašto volite sapun ‘Nebeski Miris’?”

Jedna je žena pošteno odgovorila: “Jer bih voljela posjedovati Kadilak.”

“Već sam četiri mjeseca s tobom i još mi nisi dao nikakav metod ili tehniku.”

“Metod?”, upita Majstor. “Za šta ti, pobogu, treba metod?”

“Da zadobijem unutrašnju slobodu.”

Majstor se valjao od smijeha. “Trebaće ti zaista velika vještina da se oslobodiš uspomoc zamke zvane ‘metod’”, rekao je.

Kad je jedan učenik prigovorio da Majstorovoj duhovnosti treba obnavljanje, Majstor se glasno nasmijao. Tada je ispričao priču o studentu koji je rekao: “Zar nemate nekih novijih knjiga o anatomiji? Ove su stare bar deset godina.”

Prodavac knjiga mu reče: “Pazi sinko, u zadnjih deset godina nijedna kost nije dodata ljudskom tijelu.”

“Niti je”, doda Majstor, “bilo kakvih dodataka ljudskoj prirodi u zadnjih deset hiljada godina.”

Majstor je jednom zadao zagonetku: “Šta umjetnik i muzičar imaju zajedničko sa mistikom?”

Svi su se predali.

“Uvid da najfiniji govor ne dolazi od jezika”, reče Majstor.

Majstor je išao niz ulicu kad je neki čovjek izletio kroz vrata i njih se dvojica snažno sudariše.

Čovjek je bio van sebe od gnjeva i eksplodirao je sipajući uvrede. Majstor se malo nakloni, prijatno se nasmija, i reče: “Prijatelju moj, ja ne znam koji je od nas odgovoran za ovaj susret, ali nemam namjeru da traćim vrijeme na istragu. Ako sam ja naletio na tebe, molim te oprosti mi; ako si ti naletio na mene, nema veze.”

Tada se, uz još jedan osmijeh i naklon, udalji.

Majstor reče slikaru: “Da bi bio uspješan, svaki slikar mora provesti sate u neumornom trudu i naporu.

“Nekima će biti dano da se oslobode ega dok slikaju. Kad se to dogodi, rađa se remek-djelo.”

Kasnije, jedan učenik upita: “Ko je Majstor?”

Majstor odgovori: “Bilo ko kome je dano da se oslobodi od ega. Život te osobe je tad remek-djelo.”

Majstor je uvijek naučavao da je Istina pred našim očima i da je ne vidimo jer nam nedostaje perspektiva.

Jednom je poveo učenika na put po planini. Kad su bili na pola puta uz planinu, čovjek je pogledao dole i prigovorio: “Gdje je taj predivni krajolik o kojem uvijek govoriš?”

Majstor se naceri: “Stojiš na njemu, što ćeš i vidjeti kad dođemo do vrha.”

“Gdje ću naći dostojnog Majstora kad se vratim u svoju zamlju?”

“Nijednog trenutka nisi bez njega.”

Učenik je bio zbunjen.

“Samo posmatranje tvojih reakcija na sve – pticu, list, suzu, osmijeh – pretvara sve u tvog Majstora.”

Majstor svakako nije mnogo držao do etikete i manira ali u njegovom odnosu prema drugima bilo je uvijek prirodne ljubaznosti i blagosti.

Jedan je mladi učenik jednom bio vrlo nepristojan prema saobraćajnom policajcu dok je jedne večeri vozio Majstora kući. U svoju odbranu rekao je: “Radije ću biti ono što sam i dati ljudima do znanja kako se osjećam. Ljubaznost nije ništa doli zrak.”

“Istina”, reče Majstor prijatno, “ali zrak je ono što je u automobilskim gumama i vidiš kako ublažava džombe.”

Rijetko je Majstor bio tako rječit kao kad je upozoravao na začaravajuću moć riječi:

“Čuvajte se riječi”, govorio je, “čim odvratite pogled one će početi vlastiti život; zasljepljivaće, očaravaće, zastrašivaće – odvući će vas stranputicom od stvarnosti koju predstavljaju – navešće vas da vjerujete da su stvarne.

“Svijet koji vidite nije Kraljevstvo koje vide djeca veće iscjepkan svijet, razbijen u hiljadu komadiće riječju... To je kao kad bi ste vidjeli kako se svaki okeanski talas odvaja od okeana.”

“Kad se riječi i misli utišaju Univerzum procvjeta – stvaran i cio i jedan – i riječi postaju ono što su uvijek i trebale biti: notni zapis – ne muzika, meni – ne hrana, putokaz – ne kraj puta.”

Jednom kad je Majstor govorio o hipnotičkoj moći riječi neko iz pozadine povika: “Pričaš besmislice! Ako kažem Bog, Bog, Bog, hoće li me to učiniti božanskim? A ako kažem Grijeh, Grijeh, Grijeh, hoće li me to učiniti zlim?”

“Sjedi, kopile jedno!”, reče Majstor.

Čovjek se toliko razbjesnio da mu je trebalo vremena da povрати govor. Tada je prosuo kišu uvreda na Majstora.

Majstor, pokajnički, reč2: “Oprostite gospodine, zanio sam se. Istinski se izvinjavam za svoju neoprostivu omašku.”

Čovjek se odmah smiri.

“Pa, eto vam odgovora: trebala je samo jedna riječ da pobjesnite i još jedna da vas smiri.”, reče Majstor.

Guverner je napustio svoju uzvišenu službu i došao Majstoru tražeći pouku.

“Šta hoćete da vas naučim?”, reče Majstor.

“Mudrost.”, bi odgovor.

“E moj prijatelju! Kako bih to rado učinio da nije jedne velike prepreke.”

“Koje?”

“Mudrost se ne može poučavati.”

“Znači ovdje ništa ne mogu da naučim.”

“Mudrost se može naučiti. Ali se ne može poučavati.”

Neki učenici su bili na ekskurziji na snijegom okovanoj planini. Svuda je vladala kosmička tišina. Htjeli su vidjeti ima li ikakvih zvukova tokom noći pa su pritisnuli dugme za snimanje na kasetofonu, ostavili ga na ulazu u šator i otišli na spavanje.

Vratili su se u manastir i pustili traku. Ni zvuka; potpuna, nepomućena tišina.

Majstor, koji je slušao traku, ubaci: “Čujete li?”

“Čujemo li šta?”

“Harmoniju galaksija u pokretu.”, reče Majstor.

Učenici se začuđeno pogledaše.

Privrženost iskrivljuje našu percepciju – to je bila česta tema Majstorovih diskusija.

Jednom je učenike zabavio savršen primjer toga kad su čuli Majstora kako pita majku:
“Kako ti je kćer?”

“Moja mila kćer! Kako je sretna! Ima tako divnog muža! Dao joj je auto, sav nakit koji želi, poslugu. Donosi joj doručak u krevet i ona ne mora ustajati do podneva. Kakav princ!”

“A sin?”

“O, jadnik! Kakvom gujom se oženio! Dao joj je auto, sav nakit koji želi i vojsku slugu. I ne ustaje iz kreveta do podneva! Neće ni doručak da mu spremi!”

Svi su pričali o religioznom čovjeku koji je izgubio život u masovnom samoubistvu.

Iako niko u manastiru nije odobravao njegov postupak, neki su se divili njegovoj vjeri.

“Vjeri?”, reče Majstor.

“Pa, imao je hrabrost svojih uvjerenja, zar ne?”

“To je bio fanatizam, ne vjera. Vjera pak zahtjeva još veću hrabrost: da se preispitaju vlastita uvjerenja i da se odbace ako se ne uklapaju u činjenice.”

Kad je Majstor bio još dječak u školi, jedan kolega iz razreda ga je bio osobito okrutan prema njemu.

Sada, stariji i raskajan, došao je u manastir gdje su ga primili otvorenih ruku.

Jednom je pomenuo svoje nekadašnje okrutno ponašanje ali se činilo da ga se Majstor ne sjeća.

Posjetilac reče: “Zar se ne sjećaš?”

Majstor reče: “Jasno se sjećam kako sam to zaboravio?” I obojica se prepustiše nevinom smijehu.

Majka je upitala kad bi trebala početi s obrazovanjem svog djeteta.

“Koliko joj je godina?”, upita Majstor.

“Pet.”

“Pet! Pohitaj kući! Već kasniš pet godina!”

Kad je Majstor čuo da je susjednu šumu uništio požar, okupio je svoje učenike. “Moramo ponovo posaditi kedre.”, rekao je.

“Kedre?”, uzviknu jedan učenik u nevjerici. “Ali njima treba dvije hiljade godina da narastu!”

“U tom slučaju”, reče Majstor, “nemamo ni minute za gubljenje. Moramo odmah krenuti.”

Prijatelj upita studenta sa univerziteta: “Zbog čega ideš kod Majstora? Hoće li ti on pomoći da zaradiš za život?” (engleska fraza doslovno znači ‘zaraditi život’)

“Ne, ali zahvaljujući njemu znaću šta da radim sa životom kad ga zaradim.”, bio je odgovor.

“Vaše religiozne vođe su jednako slijepi i zbunjeni kao i vi.”, reče Majstor. “Suočeni sa životnim problemima sve što mogu smisliti su odgovori iz Knjige. Ali život je prevelik da bi stao i u jednu knjigu.”

Kao ilustraciju je naveo siledžiju koji je rekao: “Ovo je pljačka! Dajte mi novac ili...”

“Ili šta?”

“Nemojte me zbunjivati. Ovo mi je prvi posao.”

Kako Majstor objašnjava zlo u svijetu?”, upitao je posjetilac.

Jedan učenik odgovori: “Ne objašnjava ga. Previše je zauzet poduzimajući nešto oko toga.”

Drugi reče: “Ljudi se stalno bore sa svijetom ili im je dosadan. Majstor je očaran onim što vidi kao predivno, krasno, nepojmljivo.”

Propovjednik je bio naširoko priznat zbog svoje rječitosti. Ali svojim prijateljima je priznao da njegov rječiti govor nikad nije imao efekat Majstorovih nenakićenih kazivanja.

Nakon što je sa Majstorom živio nedjelju dana, tačno je znao zašto.

“Kad on govori”, reče propovjednik, “njegov govor utjelovljuje tišinu. Moj govor, ovaj, utjelovljuje misao.”

Majstor je izuzetno poštovao ljudsko tijelo. Kad mu je učenik rekao kako je to samo ‘zemljani sud’, Majstor je zaneseno citirao pjesnika Kabira:

“U ovom zemljanom sudu
nalaze se kanjoni i masivi Himalaja;
tu je sedam mora
i hiljadu miliona galaksija;
i muzika sfera
i izvor vodopada
i rijeka.”

Kad je Majstor sreo grupu učitelja govorio je dugo i živo jer je i sam bio učitelj. Problem s učiteljima, reče on, je da oni stalno zaboravljaju da cilj obrazovanja nije učenje već život.

Ispričao je kako je jednom vidio dječaka kako peca na rijeci.

“Zdravo! Lijep dan za pecanje!”, reče on momčiću.

“Da”, bješe odgovor.

Malo kasnije Majstor reče: “Zašto danas nisi u školi?”

“Pa, gospodine, kako i sami rekoste – lijep je dan za pecanje.”

I ispričao je o školskom izvještaju svoje kćeri: “Mina je jako dobar đak. Bila bi još bolja da joj napredak ne ometa čista životna radost.”

Majstor je volio pokazivati kako je priroda prožeta svetošću. Jednom je sjedio u bašti kad je uzviknuo:

“Vidite onu sjajno-plavu pticu na grani onog drveta kako skakuće gore – dole, gore – dole, ispunjavajući svijet svojom melodijom, napuštajući sebe da se preda bezrezervnom uživanju (radosti) jer nema pojma o sutra.”

“Zakon je izraz Božije svete volje i kao takav se mora poštovati i voljeti.”, reče propovjednik pobožno.

“Gluposti”, reče Majstor. “Zakon je nužno zlo i kao takav mora biti sveden na minimum. Pokažite mi onog koji voli zakon i ja ću vam pokazati tvrdoglavog tiranina.”

Jednom je ispričao o svojoj sestri koja se umorila od guranja kolica za bebu, pa je u njih ugradila motor. Tada je na scenu stupila policija. Prvo su rekli da ta kolica mogu ići tri milje na sat pa spadaju u klasu ‘vozila sa vlastitim pogonom’. Zbog toga bi majka morala da nabavi registarske tablice, svjetla i kočnice; i kao krunu svega, vozačku dozvolu!

Majstor je ispričao o astronautu koji se vratio sa puta oko zemaljske kugle na kojem je petsto puta obišao Zemlju. Kad su ga pitali kako je, odgovorio je: “Iscrpljeno! Koliko sam samo puta morao obaviti jutarnje, podnevne, večernje i noćne molitve koje propisuje moja religija!”

Za Majstora sva pravila, kako god sveta bila, imala su samo funkcionalnu vrijednost, i morala su se pokoravati Stvarnosti koja je jedina bila Vrhovni Zakon.

Kad je njegova kći – tinejdžerka, prateći modu, htjela obući haljinu bez ramena, njena majka je mislila da je premlada za takvu odjeću. Usijana rasprava se oteгла danima.

Kad su se konačno obratile Majstoru, on je rekao: “Neka je isproba. Ako ostane na njoj – dovoljno je stara da je nosi.”

Čovjek je bio religiozni pisac i zatražio je riječi mudrosti. Majstor reče:

“Neki ljudi pišu da zarade za život; drugi da podijele svoja otkrića ili da pokrenu pitanja koja će progoniti čitaoce; dugi opet da bi razumjeli vlastitu dušu.”

“Niko od njih neće potrajati. To pripada onima koji pišu samo zato što bi eksplodirali kad ne bi pisali.”

Dodao je: “Ovi pisci izražavaju božansko – ma o čemu pisali.”

Kad su ga upitali kakav je osjećaj biti prosvijetljen, Majstor je rekao: “To je kao kad odete u divljinu i iznenada osjetite da vas se posmatra.”

“Ko vas posmatra?”

“Kamenje i drveće i planine.”

“Jeziv osjećaj.”

“Ne, utješan. Ali pošto je nepoznat, čovjek osjeća nagon da pohita nazad u uobičajeni svijet ljudi – njihovu buku, njihove riječi, njihov smijeh – koji nas je odvojio od Prirode i Stvarnosti.”

Upitan da li su ga ikad obeshrabrili mali rezultati njegovih napora, Majstor je ispričao priču o pužu koji se počeo penjati na trešnjino drvo jednog hladnog, vjetrovitog, kasnog proljetnog dana.

Vrapci sa susjednog drveta su se smijali na njegov račun. Jedan je preletio do njega i rekao: “Hej glupane, zar ne znaš da nema trešanja na ovom drvetu?”

Mališa je odgovorio bez zaustavljanja: “Biće kad se popnem.”

Učenik je bio podložan dugim napadima depresije. “Moj doktor insistira da uzimam lijekove kako bih otklonio depresiju.”, rekao je.

“Pa zašto to onda ne radiš?”, reče Majstor.

“Jer bi mi mogli oštetiti jetru i skratiti život.”

Majstor reče: “Da li bi radije imao zdravu jetru nego dobro raspoloženje? Jedna godina života vrijedi više nego dvadeset godina hibernacije.”

Kasnije je rekao učenicima: “Sa životom vam je kao sa pričom; nije važno koliko je dug već koliko je dobar.”

Jednog dana je Majstor rekao: “Dobra djela učinjena nesvjesno su bolja od onih namjernih.”

Ovo je potaklo bujicu pitanja pa se Majstor brzo sklonio ustranu kako je uvijek činio kad bi prosudio da još nije došlo vrijeme da im odgovori.

Jednom su svi otišli na koncert svjetski poznatog pijaniste. Majstor, šapćući, reče svom susjedu: “Kretanje prstiju te žene po klavijaturi je nešto što ne može biti voljno. Tako kvalitetan rad se mora prepustiti nesvjesnom.”

Da li te ikad raduje da vidiš plodove svojih napora?

“Koliko se alat raduje kad vidi ono što je napravila ruka?”

Jednog posjetioca u manastiru naročito se dojmilo nešto što je nazvao Majstorov sjaj. Jednom kad je sreo starog Majstorovog prijatelja, pitao ga je postoji li objašnjenje za to.

Prijatelj reče: “Recimo ovako: ‘Život je Misterija. Smrt je ključ koji je otključava. Onog momenta kad okrenete ključ, zauvijek iščezavate u Misteriji.’”

“Moramo li čekati do smrti da okrenemo ključ?”, reče posjetilac.

“Ne! Možete ga okrenuti sada – kroz Tišinu – i rastvoriti se u Misteriji. Tada ćete i vi zasijati – kao i Majstor.”

Neko je upitao Majstor za značenje fraze koju je čuo: “Prosvijetljena osoba putuje bez kretanja.”

Majstor reče: “Sjedite kraj svog prozora svakog dana i posmatrajte stalnu promjenu krajolika u svom dvorištu dok vas Zemlja nosi na svom godišnjem putovanju oko Sunca.”

Očaran, čuvši Majstora kako melodičnim glasom pjeva stihove na Sanskrtu, jedan proučavalac Sanskrta reče: “Oduvijek sam znao da na Zemlji nema takvog jezika kao što je Sanskrt za izražavanje božanskog.”

“Ne budali”, reče Majstor. “Jezik božanskog nije Sanskrt već Tišina.”

Majstora je nasmijavalo lažno samo-omalovažavanje koje ljudi prodaju pod poniznost. Evo jedne parabole koju je ispričao svojim učenicima:

Dvojica ljudi otišla u crkvu da se mole, sveštenik i crkvenjak. Sveštenik se počeo biti po prsima i, zanesen, zavikao: “Ja sam najniži od svih ljudi, Gospode, nedostojan tvoje milosti! Ja sam ništavilo, jedno ništa – smiluj mi se.”

Nedaleko od sveštenika bio je crkvenjak, koji se u izljevu gorljivosti, takođe tukao po prsima i vikao: “Smiluj se Gospode! Ja sam grešnik, jedno ništa.”

Sveštenik se uznosito okrenuo. “Ha!”, reče on. “Vidi ko za sebe tvrdi da je ništa!”

“Navedite jedan praktičan, običan efekat duhovnosti”, reče skeptik koji je bio spreman za raspravu.

“Evo jednog”, reče Majstor. “Kad te neko uvrijedi, možeš uzdići svoje raspoloženje uzdići do visina koje uvrede ne mogu doseći.”

“Zašto... Zašto... Zašto?”, bunio se učenik kad je, na njegovo zaprepaštenje, Majstor insistirao da on napusti manastir, jedva dvadeset i četiri sata nakon što je u njega primljen.

“Jer ti ne treba Majstor.
Ja ti mogu pokazati put
ali samo ti možeš da ga pređeš.
Ja ti mogu pokazati vodu,
samo ti možeš da je popiješ.
Zašto bi ovdje traćio vrijeme
zagledan u mene blistavim pogledom?
Znaš put. Hodaj!
Eno ti vode. Pij!”

Grupa hodočasnika odluči da uključi u svoj pohod i posjetu Majstoru. Kad su bili s njim, zatražili su od njega riječ religiozne mudrosti.

Majstor, koji je očas prepoznavao ljude koji se bave religijom, reče: “Shvatite da uopšte niste duhovni.”

Nimalo zadovoljni ovom uvredom njihovog ega, zatražili su objašnjenje. Majstor reče:

Zec i lav jednom ušetaše u restoran.

Svi u restoranu zastaše da ih vide. Nisu mogli vjerovati onome što su vidjeli.

Zec reče konobaru: “Salatu, molim – bez začina.”

“A vaš prijatelj?”, reče konobar, “Šta da donesem njemu?”

“Ništa.”

“Hoćete reći da lav nije gladan?”

Zec pogleda konobara u oči i reče: “Da je on lav, mislite li da bi sjedio ovdje? On je prevarant!”

Radoznali učenik reče: “Daj nam znak po kome ćemo znati kad je neko prosvijetljen.”

Majstor reče: “Evo vam jedan znak. Uхватite sebe kako se pitate: ‘Jesam li ja lud, ili su to svi ostali?’”

U pogledu propovjednika i sveštenika Majstor je uvijek poticao ljude da gledaju na sposobnost a ne na tvrdnje.

“Dvoje turista se približavalo Honolulu-u”, reče on, “i počеше raspravljati kako se ispravno izgovara ime Hawaii. Jedan reče da treba reći ‘Hawaii’, a drugi da je ispravno ‘Havaii’.”

Prvo što su učinili po slijetanju bilo je da se obrate urođeniku. “Aloha! Kako vi izgovarate ime otoka: Hawaii ili Havaii?”

“Havaii”, reče urođenik.

“Hvala vam.”

“A very varm welcome to both of you”, reče urođenik. (nije znao izgovoriti ‘w’)

“Šta je Majstorov posao?”, reče posjetilac svečanog lica.

“Da uči ljude da se smiju”, reče Majstor smrknuto.

Drugom prilikom izjavi:

“Kad ste sposobni da se smijete u lice životu postajete vladar svijeta – baš kao i osoba koja je spremna umrijeti.”

“Kako se može prepoznati prosvjetljenje?”

“Po tome da kad vidi zlo kao zlo prosvjetljena osoba ga ne može činiti”, reče Majstor.

I doda: “A ne može biti ni iskušan. Svi ostali su varalice.”

Tada ispriča priču o krijumčaru koji je, u strahu od policijskih racija, otišao vrlo svetom monahu da ga moli da sakrije nešto od svoje krijumčarene robe u njegovom manastiru, jer u njega, zbog njegove reputacije, niko neće posumnjati.

Monah se ljutito povukao i zahtijevao da taj čovjek odmah napusti manastir.

“Daću vam sto hiljada dolara za vaš dobrotvorni rad”, reče krijumčar.

Monah je vrlo kratko oklijevao prije nego je rekao ne.

“Dvjesto hiljada.” Monah je i dalje odbijao.

“Petsto hiljada.” Monah je zgrabio štap i povikao: “Izlazi odmah. Previše se približavaš mojoj cijeni.”

“Samo bi budalasta osoba oklijevala da se odrekne svega u zamjenu za Istinu”, reče Majstor.

I ispriča im sljedeću parabolu:

U vrijeme naftnog buma u malom gradu u unutrašnjosti zemljoposjednici su rado prodavali svaku kvadratnu stopu zemlje naftnim kompanijama u zamjenu za bogatstvo.

Jedna je gospođa odbijala da proda zemlju po bilo kojoj cijeni.

Ponude su astronomski rasle dok jedna naftna kompanija ne izjavi da je spremna platiti bilo koju cijenu koju ona odredi. Ona se i dalje odupirala, pa je jedan uznemireni prijatelj zahtijevao da zna zašto. Starica reče: “Ne vidiš li da ako prodam, izgubiću svoj jedini izvor prihoda.”

“Ja sam imućan, ali se osjećam bijedno. Zašto?”

“Jer previše vremena provodiš zarađujući, a premalo voleći”, reče Majstor.

Majstor je poučavao da promjena, čak i promjena nabolje, uvijek ima i sporedne efekte koje treba dobro ispitati prije nego se zatraži promjena: pronalazak baruta je donio zaštitu od divljih zvijeri – ali i moderne ratove. Automobil je donio brzinu – i zagađenje atmosfere. Moderna tehnologija spašava živote – i čini naša tijela mlitavim.

“Bio jednom čovjek”, reče on, “koji je imao zlatan pupak zbog kojeg se neizmjereno sramio, jer svaki put kad je išao na tuširanje ili plivanje bio je predmetom šale drugih ljudi. Molio se i molio da mu se pupak promijeni – i jedne noći usni kako ga je anđeo odšarafio, i ostavivši ga na stolu, nestao. Kad se ujutro probudio, vidio je da je san bio istinit – na stolu je ležao zlatni pupak. Čovjek je skočio u ekstazi – i njegov pupak otpade!”

Filozof upita: “Koja je svrha stvaranja?”

“Vođenje ljubavi”, reče Majstor.

Kasnije reče svojim učenicima:

“Prije stvaranja bijaše ljubav.

Poslije stvaranja ljubav se vodi.

Kad se ljubav dovrši, stvorenje će prestati postojati,
a ljubav će biti zauvijek.

Jednoga dana, kad razgovor okrenu na temu moderne tehnologije, Majstor ispriča o svom prijatelju koji je htio kod svoje djece pobutiti ljubav prema muzici. Stoga im je kupio klavir.

Kad se te večeri vratio kući našao ih je kako začuđeno posmatraju klavir. “Kako se”, upitaše ga, “ovo uključuje?”

Kad je bio mlad Majstor je dosta putovao po svijetu. Bio je u šangajskoj luci u Kini, kad je čuo glasno vrištanje kraj svog čamca. Pogledavši van, vidje čovjeka kako se nagnje iz obližnje džunke držeći perčin drugog čovjeka koji se koprcalo u vodi.

Čovjek u džunki bi gurnuo onog drugog pod vodu, i onda ga opet izvukao. Zatim bi njih dvojica divlje raspravljali oko minut, do ponovnog potapanja.

Majstor pozvoni momku od kabine i upita ga zbog čega se svađaju. Momak osluhnu na trenutak, nasmija se i reče: “Ništa gospodine. Čovjek u čamcu traži šezdeset juana da ne potopi onog drugog. Čovjek u vodi kaže: ‘Ne, samo četrdeset juana.’”

Nakon što su se učenici nasmijali priči Majstor reče: “Ima li među vama ijedan koji se ne pogađa o jedinom Životu koji postoji?” Svi ostaše nijemi.

“Ko je sretan?”

“Onaj koji nema ni imovine ni nadanja – i ne žudi za njima”, reče Majstor.

Majstor nikad nije dozvolio da neka tvrdnja o Bogu prođe neosporena. Sve tvrdnje o Bogu su bile poetski ili simbolički izražaji Nesaznatljivog; ljudi su ih, međutim, budalasto smatrali za doslovne opise božanskog.

Kada propovjednik reče: “Ovoliko znam o Bogu, da je mudar i dobar.”, Majstor se suprotstavi: “Pa zašto onda stoji bespomoćno pred zlom?”

Propovjednik reče: “Otkud ja da znam? Šta misliš da sam ja? Nekakav mistik?”

Kasnije Majstor počasti svoje učenike ovom jevrejskom pričom:

Dva su čovjeka sjedjela pijući čaj u tišini. Nakon nekog vremena jedan reče: “Život je kao zdjela mlake supe.”

“Kao zdjela mlake supe?”, upita drugi, “Zašto?”

“Otkud znam? Šta misliš da sam ja? Filozof?”

Majstor je jednom pomenuo hinduističko shvatanje da je svo stvorenje “leela”, Božija igra; a da je univerzum Njegovo igralište. Cilj je duhovnosti, tvrdio je, učiniti cijeli život igrom.

Ovo je djelovalo suviše neozbiljno jednom puritanskom posjetiocu. “Zar onda nema mjesta radu?”

“Naravno da ima. Ali rad postaje duhovan tek onda kad se pretvori u igru.”

Neko jednom upita Majstora šta znači 'nezainteresovano djelovanje'. On odgovori: „Djelovanje koje se voli i obavlja radi njega samog, a ne zbog nečijeg odobravanja, profita ili dobitka.“

Tada ispriča priču o čovjeku kojeg je unajmio neki istraživač, odveo ga u zadnje dvorište i dao mu sjekiru.

„Vidiš li onaj balvan tamo? Hoću da radiš pokrete kao da ga cijepaš, ali moraš koristiti zadnju stranu sjekire, a ne oštricu. Dobićeš sto dolara za sat vremena tog posla.

Čovjek je pomislio da je istraživač lud, ali se plata doimala odličnom, pa je počeo da radi.

Nakon dva sata došao je i rekao: „Gospodine, ja odustajem.“

„U čemu je stvar? Ne sviđa ti se plata? Udvostručiću je!“

„Neka, hvala.“, rekao je čovjek, „Plata je dobra, ali ja kad cijepam drva hoću da vidim kako leti iverje!“

Paru koji je bio zabrinut oko podizanja svoje djece, Majstor je citirao rabinsku izreku: „Ne ograničavajte svoju djecu svojim učenjem, jer ona su se rodila u drugom dobu.“

„Osnovni razlog što ljudi nisu sretni je to što u svojim patnjama nalaze neko perverzno zadovoljstvo.“, rekao je Majstor.

Ispričao je kako je jednom putovao noću na gornjem ležaju u vagonu. Bilo je nemoguće spavati jer se sa donjeg ležaja stalno čulo kukanje neke žene, „O, kako sam žedna... Bože, kako sam žedna...!“

Kuknjava se nastavljala bez kraja i konca. Majstor je konačno spuznuo niz ljestve, otišao kroz hodnik pun propuha cijelom dužinom voza, napunio dvije papirne čaše vodom, donio ih i dao izmučenoj ženi.

„Gospodo, evo. Voda!“

„Bog vas blagoslovio gospodine. Hvala vam.“

Majstor se ponovo popeo na svoj ležaj, udobno se smjestio i taman što nije zaspao, kad se odozdo začu kukanje: „O, kako sam bila žedna... Bože kako sam samo bila žedna...!“

Socijalna radnica se požalila Majstoru. Koliko je samo dobra mogla učiniti za siromahe, samo da nije morala trošiti toliko vremena i energije štiteći sebe i svoj rad od kleveta i nesporazuma.

Majstor je pažljivo slušao, i odgovorio jednom rečenicom: „Niko ne baca kamenje na golo drveće.“

„Mogu li djela dovesti do Prosvjetljenja?“, upitaše jednom Majstora.

„Jedino djela i dovode do Prosvjetljenja“, bio je njegov odgovor, „ali to mora biti neprofitno djelovanje, obavljeno radi njega samog.“

Objasnio je kako je jednom sjedio na tribinama sa sinom fudbalske zvijezde koja je igrala trening utakmicu. Kad je on zabio izvrstan gol, svi su povikali. Dijete nije bilo impresionirano; samo je sjedilo dosađujući se.

„Šta je tebi?“, rekao je Majstor, „Zar nisi vidio kako ti je tata postigao gol?“

„Jeste, postigao ga je danas, u utorak. Utakmica je u petak – tada će trebati golovi.“

Majstor je zaključio: „Djela se cijene ako vam pomognu da postignete gol, a ne zbog njih samih, nažalost.“

Majstor nije bio predan praksi obožavanja.

Kad su ga upitali o tome, rekao je:

„Svjetiljka gubi na svom sjaju kad je postavljena pored sunca; i najviši hram izgleda tako sitno u podnožju Himalaja.“

„Moj hramski sveštenik veli da je hram jedino mjesto u kojem trebam obavljati obožavanje. Šta ti kažeš?“

„Tvoj hramski sveštenik nije baš najbolja osoba za savjetovanje o tim pitanjima“, reče Majstor.

„Ali on je stručnjak, zar ne?“

Kao odgovor, Majstor je opisao iskustvo koje je imao u stranoj zemlji dok je razgledao dva turistička vodiča koja je kupio. Njegov vodič se smrknuo pogledavši na knjige uperio prstom u jednu i rekao: „Ovo je jako loš vodič, drugi je bolji.“

„Zašto, ima li u njemu više informacija?“

Vodič je odmahnuo glavom. „Ovaj kaže da vodiču date pet dolara, onaj drugi kaže pedeset centi.“

„Jedan od razloga za učlanjenje u religioznu organizaciju je mogućnost za izbjegavanje religije sa čistom savješću koju to nudi“, reče Majstor.

I ispriča o razgovoru koji je vodio sa jednom sljedbenicom koja se upravo bila vjerala sa trgovačkim putnikom.

„Izgleda li on dobro?“, upita Majstor.

„Pa, sigurno je da se ne bi isticao u masi.“

„Ima li novca?“

„Ako ga i ima, ne troši ga.“

„Ima li loših navika?“

„Definitivno puši i pije više nego što bi trebao.“

„Ne razumijem te. Ako nemaš ništa lijepo reći o njemu, zašto se udaješ za njega?“

„Pa, on je uglavnom na putu i daleko od kuće. Tako imam zadovoljstvo da sam udata bez opterećenja zvanog ‘muž’.“

Majstor je jedva ikada govorio o duhovnim temama. Zadovoljavao se time da jede, radi i igra se sa učenicima – i da s njima razgovara o hiljadu drugih tema od političke situacije u zemlji do najnovijeg vica.

Neki posjetilac jednom reče: „Kako vas on može poučavati, kad radije priča viceve nego što govori o Bogu?“

Učenik odvrati: „Postoje drugi načini poučavanja, osim korištenja riječi.“

Majstor je volio igrati karte i jednom je presjedio cijelonoćno bombardovanje potpuno unesen u igranje pokera sa nekim od svojih učenika. Kad su napravili pauzu da nešto popiju, razgovor se okrenuo ka temi smrti.

„Kad bih umro usred ove igre, šta biste vi uradili?“, upitao je Majstor.

„Šta bi ti volio da uradimo?“

„Dvije stvari. Prvo: da sklonite tijelo.“

„A drugo?“

„Da podijelite karte“, reče Majstor.

„Zašto si došao Majstoru?“

„Zato što moj život nije vodio nigdje i nije mi pružao ništa.“

„A gdje sada ide?“

„Nigdje.“

„A šta ti pruža?“

„Ništa.“

„Pa u čemu je razlika?“

„Sad ne idem nigdje jer nema gdje da se ide; ne dobijam ništa jer nema ničega za čime da se žudi.“

Čovjeku koji je proveo godine učeći Zakon svoje religije Majstor je rekao: „Ljubav je ključ dobrog života, a ne religija ili zakon.“

A onda je ispričao o dvojici učenika u nedjeljnoj školi kojima se smučila religiozna nastava, pa su odlučili da pobjegnu.

„Da pobjegnemo?... Ali naši očevi će nas uhvatiti i prebiće nas.“

„Udaricemo i mi njih.“

„Šta? Da udariš svog oca? Mora da si lud. Jesi li zaboravio da Bog naređuje da poštujemo oca i majku?“

„Tačno. OK, ti udri mog oca ja a ću udariti tvog.“

Majstor je tvrdio da nema nikakvog smisla da se definišemo kao Indijci, Kinezi, Afrikanci, Amerikanci, Hindusi, Hrišćani, Muslimani, jer to su samo etikete.

Učeniku koji je tvrdio da je Jevrej, prije svega, poslije svega i iznad svega, Majstor je dobroćudno odgovorio: „Tvoja uslovljenost je jevrejska, a ne tvoj identitet.“

„Šta je moj identitet?“

„Ništa“, odgovori Majstor.

„Misliš da sam praznina i ništavilo?“, rekao je sumnjičavi učenik.

„Ništa što se može etiketirati“, odgovorio je Majstor.

Na Majstorovoj rođendanskoj zabavi jedan je učenik prilično naglašeno odbio čašu vina.

Dok je išao po sobi naletio je na Majstora koji mu je namignuo i šapnuo: „Još ti prijatelju imaš da naučiš nekih zanimljivih stvari.“

„Šta na primjer?“

„Na primjer ovo: Mogao bi da obojiš svoju molitvenu prostirku vinom a ona će i dalje biti natopljena Bogom.“

Majstor je zahtijevao ne strogost već umjerenost. Kad bismo zaista uživali u stvarima, tvrdio je, spontano bismo bili umjereni.

Upitan zašto se toliko protivio asketskoj praksi, odgovorio je: „Jer ona proizvodi mrzitelje zadovoljstava koji uvijek postanu mrzitelji ljudi – kruti i okrutni.“

„Ali i mnogi ljubitelji zadovoljstava su takođe kruti i okrutni.“

„Nije tako. Nije zadovoljstvo to što oni vole jer se njime pretrpavaju. Ono što oni vole je kazna koju nameću svojim tijelima kroz pretjerano zadovoljstvo.“

Majstor je uglavnom poučavao kroz usporedbe i priče. Neko je jednom upitao jednog učenika otkuda mu.

„Od Boga“, bješe njegov odgovor. „Kad Bog hoće da budete iscjelitelj šalje vam pacijente; kada vas učini učiteljem šalje vam učenike; kad vam odredi da budete Majstor šalje vam priče.“

Kad su ga upitali o Isusovoj naredbi učenicima da mrze svoje roditelje, Majstor je rekao: „Rijetko ćete naći većeg neprijatelja od roditelja.“

I ispriča kako je jednom u supermarketu sreo ženu koja je gurala kolica sa dva dječaka u njima.

„Kako slatku dječicu imate“, rekao je Majstor. „Koliko su stari?“

„Doktoru su tri godine“, rekla je gospođa, „a advokatu dvije.“

Oni učenici koji su bili naivno uvjereni da nije bilo ničega što ne bi mogli postići ako bi se tome odlučno posvetili, Majstor je običavao reći: „Najbolje stvari u životu se ne mogu voljom natjerati da postoje.“

„Možete odlučiti staviti hranu u usta ali ne možete odlučiti da imate apetit.

Možete odlučiti da legnete u krevet

ali ne možete odlučiti da zaspate.

Možete odlučiti da nekome date kompliment

ali ne možete odlučiti da mu se divite.

Možete odlučiti da kažete tajnu

ali ne možete odlučiti da imate povjerenje.

Možete odlučiti da služite

ali ne možete odlučiti da volite.“

„Kad god poželite da promijenite nekoga“, reče Majstor, „upitajte se ovo: ‘Čemu će poslužiti ova promjena – mom ponosu, mojem zadovoljstvu ili mom profitu?’“

I ispriča im sljedeću priču:

Neki čovjek se spremao da skoči s mosta kad mu je pritrčao policajac. „Ne, ne!“, povikao je, „Molim vas ne činite to. Zašto bi mladić poput vas koji još nije ni živio pomislio na skakanje u vodu?“

„Jer mi se smučio život.“

„Poslušaj me molim te. Ako skočiš u vodu, ja ću morati da skočim za tobom da te spasim. Je li tako? E pa voda je led ledena, a ja sam se upravo oporavio od upale pluća. Znaš li šta to znači? Znači da ću umrijeti. Ja imam ženu i četvoro djece. Da li bi htio živjeti s tim na savjesti? Naravno da ne bi. Prema tome poslušaj me. Budi dobar. Pokaj se i Bog će ti oprostiti. Vрати se kući. I objesi se u miru i tišini svoga doma.“

Iznerviran Majstorovim paradoksalnim govorom, filozof iz Evrope je uzviknuo: „Čuo sam da istočno od Sueskog Kanala dvije suprotstavljene izjave mogu istovremeno biti tačne.“

Majstoru se to svidjelo.

„Istočno od Sueza“, rekao je, „i mrvicu bliže Stvarnosti. Zbog toga je stvarnost nerazjašnjava misterija.“

U manastiru nije bilo satova. Kada se poslovni čovjek požalio na nedostatak tačnosti, Majstor je rekao: „Naša je tačnost kosmička, a ne poslovna.“

Ovo poslovnom čovjeku nije imalo smisla, pa je dodao: „Sve zavisi od tvog gledišta. Sa stanovišta šume, šta je gubitak jednog lista? Sa stanovišta Kosmosa, šta je gubitak tvog poslovnog rasporeda?“

„Zašto više ljudi nije prosvijetljeno?“

„Zato što ne traže istinu nego ono što im paše“, reče Majstor.

Ovo je objasnio pomoću jedne sufijske priče:

Čovjek kojem je trebao novac htio je da proda ćilim na ulici. Prvi čovjek kojem ga je pokazao, rekao je: „To je grub ćilim i vrlo pohaban.“

I kupio ga je vrlo jeftino.

Samo minutu kasnije kupac reče drugom čovjeku koji je naišao: „Evo ćilima mekog kao svila, nema ga takvog nigdje.“

Sufi koji je vidio tu scenu reče: „Molim te ćilimaru, stavi me u svoju čarobnu kutiju koja pretvara grubi ćilim u meki, a kamenčić u dragulj.“

„Čarobna se kutija, naravno“, doda Majstor, „zove vlastiti interes; najefikasnije oruđe na svijetu za pretvaranje istine u obmanu.“

„Mislio sam da duhovnost nema ništa sa politikom“, reče pomalo zapanjena učenica kad je čula o Majstorovim političkim aktivnostima.

„To je zato što nemaš pojma šta je duhovnost“, bio je Majstorov odgovor.

Drugog dana je dozva i reče: „A nemaš pojma ni o politici.“

„Postoji li tako nešto kao što je nesebična ljubav?“, upitao je neko.

Kao odgovor, Majstor reče:

Gospodin Dobrić stajao je tjeskobno dok su anđeli na nebesima pregledali njegov dosije. Konačno anđeo bilježnik pogleda i uzviknu: „Ali ovo je fenomenalno.

Nečuveno! Za cijeli život nisi učinio ni jedan, mali, najmanji grijeh... ni mrvicu za cijeli život! Sve što si radio bila su djela milosrđa. Pod kojom kategorijom da te sad pustimo na nebo? Ne kao anđela jer anđeo nisi. Niti kao čovjeka jer nemaš ni jednu slabost. Poslaćemo te nazad na zemlju na koji dan da učiniš bar jedan grijeh – i da nam se vratiš kao ljudsko biće!“

Jadni bezgrešni gospodin Dobrić se nađe na uglu ulice u svom rodnom gradu, nesretan i bijesan, odlučan da bar malo odluta sa pravog puta. Prošao je sat, pa dva, a gospodin Dobrić je još uvijek bespomoćno stajao, pitajući se šta da uradi.

Kad mu je jedna solidno građena žena namignula, odmah je reagovao. Gospođa je bila daleko od mladosti i ljepote ali ona mu je bila pasoš za nebo, pa je otišao s njom na jednu noć. Kad je svanulo gospodin Dobrić je pogledao na sat. Mora požuriti! Još pola sata i ponovo će ga odnijeti na nebo. Dok se oblačio, sledio se, jer mu je stara

gospođa iz kreveta rekla: „O dragi predragi gospodine Dobriću, kakvo ste divno djelo milosrđa učinili noćas!“

Umjetnički kritičar je držao predavanje u manastiru.

„Umjetnost se može naći u muzeju“, rekao je, „ali ljepota se može naći svuda, u vazduhu, na zemlji, posvuda, svima na raspolaganju – i bez nekog imena koje je zakačeno za nju.“

„Baš kao i duhovnost“, rekao je Majstor sljedećeg dana, kad je bio nasamo sa učenicima. „Njeni simboli se mogu naći u muzeju koji se zove hram, ali njena je suština svuda, svima na raspolaganju, neprepoznata, i bez nekog imena zakačenog za nju.“

Majstor, fasciniran kakav je bio, modernom tehnologijom, odbijao je da je nazove napretkom.

Istinski napredak za njega bio je „napredak srca“, „napredak sreće“, a ne „napredak mozga“ ili „napredak spravica“.

„Šta mislite o modernoj civilizaciji?“, upitao ga je jednom novinar.

„Mislim da bi to bila vrlo dobra ideja“, bio je njegov odgovor.

Kad se jednog dana počelo razgovarati o savremenom napretku, Majstor je ispričao priču o dvojici posjetilaca iz zemlje u razvoju.

Upitao ih je o ekonomskom stanju njihovog naroda. Jedan od posjetilaca se uvrijedio.

„Čovječe“, rekao je, „pa mi smo civilizovani; imamo i nekoliko fabrika municije!“

Socijalnom radniku Majstor je rekao: „Bojim se da praviš više štete nego koristi.“

„Zašto?“

„Zato što naglašavaš samo jedan od dva imperativa pravde.“

„A to je?“

„Siromasi imaju pravo na kruh.“

„A koji je drugi?“

„Siromasi imaju pravo na ljepotu.“

Majstorov prigovor većini društvenih aktivista bio je ovaj: ono za čim su oni težili bila je reforma, ne revolucija.

„Bio jednom jedan vrlo mudar i blag kralj“, rekao je, „koji je saznao da je bilo nekoliko nevinih ljudi u njegovom državnom zatvoru. Zato je naredio da se za nevine sagradi drugi, udobniji zatvor.“

Učenik, u svome poštovanju prema Majstoru, gledao je na njega kao na inkarnaciju Boga.

„Reci mi, o Učitelju“, rekao je on, „zašto si došao na ovaj svijet?“

„Da naučim budale poput tebe da ne traće vrijeme obožavajući Učitelje“, bio je odgovor koji je dobio.

Kad se jednom neko hvalio ekonomskim i kulturnim dostignućima svoje zemlje, Majstor je bio prilično neimpresioniran. „Jesu li sva ta postignuća dovela do makar i najmanje promjene u srcima tvojih zemljaka?“, upitao je.

I ispričao je priču o čovjeku kojeg su zarobili ljudožderi i doveli ga poglavici prije nego što će ga živog ispeći. Zamislite njegovo zaprepaštenje kada je čuo kako poglavica govori sa čistim harvardskim akcentom.

„Zar te sve te godine na Harvardu nisu nimalo promijenile?“, upitao je bijelac.

„Naravno da jesu. Civilizovale su me. Kad te ispečemo, obući ću se za večeru i pojesti te sa nožem i viljuškom.“

„U ovome je tvoja greška, tražiš Boga izvan sebe“, reče Majstor.

„Trebam li ga onda tražiti unutar sebe?“

„Zar ne vidiš da je to tvoje ‘unutar’ u stvari izvan tebe?“, reče Majstor.

Majstor je stalno podsjećao ljude da im je egzistencija poput robotske: „Kako se možete nazivati ljudima ako je svaka vaša misao, svako osjećanje i svako djelovanje mehaničko, i proizilazi ne iz vas već iz vaše uslovljenosti?“

„Može li išta razbiti tu uslovljenost i osloboditi nas?“

„Da. Svjesnost.“

I onda, pošto je promislio na trenutak, doda: „I katastrofa.“

„Katastrofa?“

„Da. Jedan vrlo engleski Englez mi je jednom ispričao kako je nakon brodoloma usred okeana i čitavog sata plivanja sa drugim Englezom, konačno uspio da se oslobodi svoje uslovljenosti i da progovori a da ga nisu predstavili!“

„Šta je rekao?“

„Rekao je: ‘Izvinite što vam se obraćam a da me nisu predstavili, ali je li ovo put za Southampton?’“

Majstor je uporno upozoravao na pokušaje da se Stvarnost obuhvati nekim konceptom ili imenom.

Neki mističar je jednom upitao: „Kada govorite o BICU gospodine, radi li se o vječnom, transcendentnom biću ili o prolaznom i uslovljenom biću?“

Majstor je na tren zatvorio oči, razmišljajući.

Tada ih je otvorio, zauzeo najprijazniji stav i rekao „Da!“

Kasnije je rekao: „Čim prišijete neko ime Stvarnosti, ona prestaje biti Stvarnost.“

„Čak i kada je zovete Stvarnost?“, upita nestašni učenik.

„Tačno, čak i kada je zovete ‘to’.“

Majstor si je stavio u zadatak da sistematski uništi svaku doktrinu, svako vjerovanje, svaki koncept božanskog, jer su ove stvari, koje su izvorno bile namijenjene kao pokazivači, počele da se koriste kao opisi.

Volio je da citira istočnjačku izreku:

„Kada mudrac pokaže na mjesec, idiot vidi samo prst.“

Majstor nije raspravljao ni sa kim, jer je znao da 'raspravljач' traži potvrdu svojih uvjerenja, a ne Istinu.

Jednom im je pokazao vrijednost rasprave:

„Pada li kriška hljeba namazanom stranom prema gore ili prema dole?“

„Naravno, namazanom stranom dole.“

„Ne, namazanom stranom gore.“

„Hajde da to provjerimo.“

I tako su namazali krišku hljeba i bacili je u vazduh. I pala je namazanom stranom prema gore!

„Ja sam pobijedio!“

„Samo zato što sam ja napravio grešku.“

„Kakvu grešku?“

„Očito je da sam namazao pogrešnu stranu.“

„Religiozno vjerovanje“, rekao je Majstor, „nije izraz Stvarnosti, već nagovještaj, natuknica za nešto što je misterija, izvan dosega ljudske misli. Ukratko, religiozno vjerovanje je samo prst koji pokazuje prema mjesecu.

„Neki religiozni ljudi se nikad ne odmaknu od proučavanja prsta.“

„Drugi su zauzeti sisajući ga.“

„Neki upotrijebe prst da si iskopaju oči. Ovo su licemjeri koje je religija oslijepila.“

„Rijedak je uistinu religiozan čovjek koji je dovoljno nevezan za prst da vidi na šta on pokazuje – ovo su oni koje, pošto su prevazišli vjerovanje, smatraju huliteljima.“

Jedne noći je Majstor poveo učenike na otvoreno polje, pod nebo posuto zvijezdama. Tada je, pokazujući ka zvijezdama, rekao: „A sada se svi koncentrišite na moj prst.“ Shvatili su poruku.

Uznemiren Majstorovom težnjom da uništi svaki izraz vjerovanja u Boga, jedan je učenik povikao: „Nije mi ostalo ništa za šta ću da se uhvatim.“

„To ptić kaže kad ga gurnu iz gnijezda!“, reče Majstor.

Kasnije je rekao: „Zar očekuješ da letiš dok si bezbjedno smešten u gnijezdo svojih uvjerenja? To nije letenje. To je mahanje krilima!“

„Poniznost nije budalasto omalovažavanje samog sebe“, reče Majstor, „Ona dolazi iz razumijevanja da sve što uspijevaš postići svojim naporima jeste promjena vlastitog ponašanja – a ne sebe.“

„Dakle prava promjena je bez napora?“

„Tako je“, reče Majstor.

„A kako se to događa?“

„Kroz svjesnost“, reče Majstor.

„A šta da čovjek radi da bi postao svjestan?“

„Šta čovjek radi, kad spava, kako bi se probudio?“, reče Majstor.

„Dakle nema istinskog dobra kojim bi se neko mogao ponositi?“

Kao odgovor, Majstor je prepričao razgovor koji je čuo:

„Naš Učitelj – kako divan glas ima

Kako božanski pjeva!“

„Pih! Da je meni njegov glas, ja bih

Pjevao jednako dobro!“

Kada je vladar susjednog kraljevstva najavio da namjerava posjetiti manastir, svi su bili uzbuđeni. Samo je Majstor bio onakav kakav i obično.

Kralj je doveden pred Majstora; poklonio mu se kao znak pozdrava, i rekao:

„Vjerujem da si ti postigao mistično savršenstvo pa sam došao da te upitam o suštini mističnog.“

„Zašto?“, upita Majstor.

„Želja mi je da proniknem u prirodu postojanja kako bih mogao kontrolisati svoje vlastito postojanje a i postojanje mojih podanika te dovesti moj narod u sklad.“

„Dobro“, reče Majstor, „ali moram te upozoriti da kad zađeš dovoljno duboko u svoje istraživanje otkrićeš da se sklad koji tražiš ne postiže kontrolom nego predavanjem.“

Jedan propovjednik koji smatraše sebe pravednim reče: „Koji je po tvom sudu najveći grijeh na svijetu?“

„Grijeh osobe koja druge ljude vidi kao grešnike.“, reče Majstor.

„Postoje zaista dvije vrste ljudskih bića: fariseji i carinici“, rekao je Majstor nakon što je pročitao Isusovu parabolu.

„Kako prepoznati fariseje?“

„Jednostavno. Oni su ti koji klasifikuju!“, reče Majstor.

„Sva ljudska bića su otprilike podjednako dobra ili loša“, rekao je Majstor koji je mrzio koristiti te etikete.

„Kako neko može izjednačiti sveca sa grešnikom?“, pobunio se jedan učenik.

„Jer su svi na jednakoj udaljenosti od sunca. Zar tu udaljenost smanjuje ako neko živi na neboderu?“

Majstor je tvrdio da je ono što cijeli svijet smatra istinitim, lažno; tako da je pionir uvijek sam. Rekao je:

„Vi mislite o Istini kao je to formula koju možete pokupiti iz knjiga. Cijena koja se plaća za Istinu je usamljenost. Ako hoćete da slijedite Istinu, morate naučiti da hodate sami.“

„Spreman sam poći bilo gdje u potrazi za Istinom“, izjavio je revni učenik.

Majstora je to zabavljalo. „Kad namjeravaš poći?“, upitao je.

„Čim mi kažete gdje da idem.“

„Predlažem da ideš u smjeru u kojem pokazuje tvoj nos.“

„Da. Ali gdje da se zaustavim?“

„Gdje god želiš.“

„I hoće li istina biti tamo?“

„Hoće. Tačno pred tvojim nosom, gledajući u tvoje oči koje ništa ne vide.“

„Je li prosvjetljenje lako ili teško?“
„Jednako je lako i jednako teško kao viđenje nečega što ti je pred očima.“
„Kako može biti teško vidjeti nešto što je pred očima?“
Na to je Majstor odgovorio sljedećom anegdotom:
Djevojka je pozdravila svog momka rekavši:
„Primjećuješ li išta drugačije na meni?“
„Nova haljina?“
„Ne.“
„Nove cipele?“
„Ne. Nešto drugo“
„Predajem se.“
„Nosim gas masku.“

Učenik je bio budist. „Šta je u umu Bude?“, upitao je.
„Što ne upitaš o svom vlastitom umu ili sopstvu umjesto o nečijem drugom?“, rekao je Majstor.
„Onda, šta je moje sopstvo, o Učitelju?“
„Za to moraš naučiti ono što je poznato kao ‘tajni čin’“
„Šta je tajni čin?“
„Ovo.“, rekao je Majstor zatvorivši i otvorivši oči.

Majstor je objasnio učenicima da će prosvjetljenje doći ako postignu gledanje bez tumačenja.
Oni su htjeli da znaju šta je to gledanje bez tumačenja.
Majstor je to ovako objasnio:
Par fizičkih radnika katolika su naporno radili na putu ispred javne kuće kad su vidjeli rabina kako se uvukao u tu kuću na lošem glasu.
„Pa, šta bi drugo i očekivali?“, rekoše jedan drugom.
Nakon nekog vremena protestantski sveštenik se ušulja unutra. Ništa čudno. „Šta bi drugo i očekivali?“
Onda dođe lokalni katolički sveštenik koji je pokrio lice kapuljačom prije nego što je ušao u zgradu. „Nije li to strašno? Sigurno se jedna od djevojaka razboljela.“

Učenik je jednom upitao Majstora kako bi mogao stupiti na Put.
„Čuješ li šum potoka koji protječe pored manastira?“
„Da.“
„To je odličan način da se stupi na Put.“

Majstor je volio da priča ovo o sebi:
Kada mu se rodilo prvo dijete otišao je u dječiju sobu i vidio svoju ženu kako stoji iznad kolijevke s bebom. Bezglasno ju je posmatrao dok je gledala u usnulu bebu. Na njenom licu je vidio čuđenje, nevjericu, zanesenost, ekstazu. Dirnut do suza, došao je do nje na prstima, stavio joj ruku oko struka prošaptao: „Znam tačno šta sad mora da osjećaš, draga.“

Došavši sebi njegova žena promrmlja: „Da. Nikako mi nije jasno kako su mogli napraviti takvu kolijevku za dvadeset dolara.“

Svaki put kad bi se pričalo o Bogu, Majstor je insistirao da je u suštini Bog izvan dosega ljudske misli – Misterija – i zato bilo šta što je rečeno o Bogu je bilo istina, ali ne o Njemu, već o konceptu Njega.

Učenici nikad nisu stvarno shvatili šta je to značilo dok im Majstor to jednom nije pokazao.

„Nije istina kad se kaže da je Bog stvorio svijet, ili da nas Bog voli, ili da je Bog veliki – jer se o Bogu ništa ne može reći. Zato bi u interesu istine trebalo reći: Naš koncept Boga je stvorio svijet, naš koncept Boga nas voli, naš koncept Boga je veliki.“

„Ako je to tačno, zar ne bismo trebali odbaciti sve koncepte koje imamo o božanskom?“

„Ne bi bilo potrebe da napustite svoje idole da ih prvo niste napravili?“, reče Majstor.

Nekim je učenicima smetalo što je Majstor vrlo malo mario za to da li ljudi vjeruju u Boga kao ličnost ili ne.

Jednom im je citirao rečenicu koja mu je postala omiljena. Bila je to rečenica iz dnevnika Generalnog Sekretara UN-a Dag-a Hammarskjold-a:

„Bog ne umire onog dana kad mi prestanemo da vjerujemo u lično božanstvo, ali mi umiremo kad naši životi prestanu biti osvjetljavani stalnim sjajem, svakodnevno obnavljanim, *čuda*, izvor kojega je izvan svakog razuma.“

Majstor je jednom vidio veliku gomilu koja se skupila kod manastirskih vrata i pjevala „mu“ držeći natpis na kojem je pisalo HRIST JE ODGOVOR.

Došao je do nekog čovjeka koji je držao znak i rekao: „Da, ali koje je pitanje?“

Čovjek je na tren ustuknuo ali je dovoljno brzo došao sebi da kaže: „Hrist nije odgovor na pitanje, već odgovor na naše probleme.“

„U tom slučaju, šta je problem?“

Kasnije je rekao učenicima: „Ako je Hrist zaista odgovor, onda Hrist znači ovo: jasno razumijevanje o tome *ko* stvara problem i kako.“

„Šta mogu da učinim kako bih zadobio prosvjetljenje?“, upitao je jedan revni učenik.

„Vidi stvarnost onakvu kakva jeste“, rekao je Majstor.

„Pa, šta mogu učiniti da bih vidio stvarnost onakvu kakva jeste?“

Majstor se nasmiješio i rekao: „Priatelju, imam dobru i lošu vijest za tebe.“

„Koja je loša vijest?“

„Ništa ne možeš učiniti da bi vidio – to je dar.“

„A koja je dobra vijest?“

„Ništa ne možeš učiniti da bi vidio – to je dar.“

Ljudski problemi tvrdoglavo odolijevaju ideološkim rješenjima, kako je borac za radnička prava otkrio kada je poveo Majstora da gleda kopanje rova modernim

metodama. „Ova mašina je oduzela posao mnoštvu ljudi. Trebali bi je uništiti i postaviti stotinu ljudi sa lopatama u taj rov.“
„Da“, reče Majstor. „Ili još bolje, hiljadu ljudi sa kašičicama.“

Propovjednik je čvrsto odlučio da izvuče nedvosmisleno priznanje vjere u Boga od Majstora.

„Vjeruješ li da Bog postoji?“

„Naravno da vjerujem“, rekao je Majstor.

„I On je stvorio sve. Vjeruješ li u to?“

„Da, da. Naravno da vjerujem.“

„A ko je stvorio Boga?“

„Ti“, reče Majstor.

Propovjednik je bio zaprepašten. „Da li ti ozbiljno kažeš da sam ja stvorio Boga?“

„Onog o kojem stalno misliš i pričaš – da!“, mirno reče Majstor.

Majstor je odbacivao ideologe iz prostog razloga što su njihove teorije zvučale razumno ali nikad nisu odgovarale stvarnosti.

Ispričao je priču o jednom ideologu koji je rekao: „Ovo je lud svijet. Bogati kupuju na kredit iako imaju obilje novca, a siromasi, koji nemaju para, moraju plaćati gotovinom.“

„Pa šta ti predlažeš?“, upita neko.

„Obrnite stvari. Neka bogati plaćaju gotovinom a dajte kredit siromasima.“

„Ali ako neki trgovac bude prodavao na kredit siromašnima, on će na kraju osiromašiti.“

„Odlično!“, reče ideolog, „Onda će i on moći kupovati na kredit!“

Majstora je zamaralo da razgovara s ljudima koji su uvijek nastojali da brane postojanje Boga ili da raspravljaju o Njegovoj prirodi, dok su zanemarivali nadasve važan zadatak svjesnosti sebe što im je jedino moglo donijeti ljubav i oslobođenje. Grupi ljudi koji su ga zamolili da im priča o Bogu, rekao je: „Ono što vi nažalost tražite je da pričate o Bogu, umjesto Ga vidite; a vidite Ga onakvog kakvog mislite da je, a ne onakvog kakav je stvarno. Jer Bog je objavljen, nije sakriven. Čemu priča, otvorite oči i vidite.“

Kasnije je dodao: „Viđenje je najlakša stvar na svijetu. Sve što treba da učinite je da podignete roletne vaših misli o Bogu.“

Jedan učenik reče: „Moramo se oblačiti i jesti – kako da se izbavimo od toga?“

„Jedemo. Pijemo.“, reče Majstor.

„Ne razumijem.“

„Ako ne razumiješ, obuci se i jedi svoju hranu.“

Kasnije je dodao: „Nikad se nećete izdići iznad onoga od čega bježite.“

A potom: „Ljudi koji hoće da se izdignu iznad dobro pripremljenog jela i dobro skrojene odjeće su duhovno ljudi.“

Najčešći uzrok nesreće, tvrdio je Majstor, je odluka koju ljudi donesu da budu nesretni. Zbog toga je od dvije osobe koje se nađu u istoj situaciji jedna sretna a druga jadna.

Ispričao je kako se njegova kćerčica protivila odlasku u ljetnji kamp. Pokušavajući da ublaži njene sumnje, Majstor je adresirao nekoliko razglednica na samog sebe i dao ih njoj.

„Svaki dan“, rekao je, „samo napiši ‘Dobro sam’ na jednu od ovih razglednica i ubaci je u poštansko sanduče.

Djevojčica je razmišljala i upitala: „Kako se piše ‘jadno’?“

Majstor je izuzetno podržavao istorijska istraživanja. Međutim, njegov jedini prigovor studentima istorije bio je to što su uopšte uzevši zanemarivali najvažnije lekcije koje je istorija imala da ponudi.

„Na primjer?“, upitao je jedan student.

„Na primjer, uvid u probleme, nekad vitalne, a danas samo hladne apstrakcije u knjigama. Likove u istorijskoj drami, nekad smatrane tako moćnima, a u stvari tek marionete na koncima nama tako očitim, a njima tako patetično neprimjetnim!“

Majstor reče: „Ono što smatrate prijateljstvom je u stvari poslovni aranžman: Živi u skladu sa mojim očekivanjima, daj mi ono što želim i voljeću te; odbij me i moja će se ljubav obratiti u ogorčenje i ravnodušnost.“

Ispričao je priču o čovjeku koji je došao kući, svojoj ženi i svojoj slatkoj trogodišnjoj kćerki, nakon napornog dana u kancelariji.

„Može li poljubac za tatu?“

„Ne.“

„Stidim te se. Tvoj tata naporno radi da donese kući nešto novca a ti se tako ponašaš! Hajde, gdje je taj poljubac?“

Gledajući ga u oči, slatka trogodišnja djevojčica reče: „Gdje je novac?“

Jedan učenik reče: „Ja ne mijenjam svoju ljubav za novac.“

Majstor reče: „Nije li to jednako loše, ili čak i gore – da je mijenjaš za ljubav?“

„Šta znači biti prosvijetljen?“

„Vidjeti.“

„Šta?“

„Ispraznost uspjeha, prazninu postignuća, ništavnost ljudskih težnji“, reče Majstor.

Učenik je bio zgrožen. „Zar to nije pesimizam i očajanje?“

„Nije. To je uzbuđenje i sloboda orla koji leti nad provalijom bez dna.“

Jedan malodušni učenik se požalio kako ga, zbog njegovih hendikepa, život zakida. „Zakida?“, zavika Majstor. „Zakida? Pogledaj oko sebe čovječe! Svakim trenutkom svjesnosti, debelo si preplaćen!“

Majstor je nastavio pričom o vlasniku hotela koji se ogorčeno žalio na uticaj novog auto puta koji je sagradila vlada, na njegov biznis.

„Gledaj“, reče mu prijatelj. „Prosto te ne razumijem. Svake noći ispred tvog hotela vidim znak NEMAMO SLOBODNIH SOBA.“

„Ne možeš suditi prema tome. Prije izgradnje auto puta, vraćao sam trideset do četrdeset ljudi svaki dan. Sada nikad ne vratim više od dvadeset i pet.“

Majstor doda: „Kad ste odlučni da se osjećate loše i nepostojeće mušterije su stvarne.“

To je podsjetilo učenike na pesimistu koji je rekao: „Život je tako grozan, bilo bi bolje da se čovjek i ne rodi.“

„Da“, odgovorio je Majstor sa sjajem u oku, „ali koliko ih ima tu sreću? Možda jedan u deset hiljada.“

Majstor je morao znati da su njegove riječi često nerazumljive njegovim učenicima. Govorio im je ipak, znajući da će doći dan kada će one uhvatiti korijena i procvjetati u srcima koja su ga čula.

Jednog je dana rekao:

„Vrijeme uvijek izgleda tako dugo kad čekate –
na godišnji odmor,
na pregled,

na nešto za čim žudite ili čega se bojite u budućnosti.

Ali onima koji se odvažavaju da se predaju iskustvu sadašnjeg trenutka – bez pomisli o iskustvu, bez želje da se ono ponovi ili da se izbjegne – vrijeme se pretvara u sjaj Vječnosti.“

„Uništava te spokoj života“, reče Majstor bezbrižnom učeniku. „Samo te nesreća može spasiti.“

I objasni to ovako:

„Bacite žabu u lonac pun kipuće vode i ona će odmah iskočiti van. Stavite je u lonac vode koja se polagano zagrijava i izgubiće moć da skoči kada dođe moment za skok.“

Guverner upita: „Ima li kakav savjet koji bi mi mogao dati u pogledu obavljanja moje službe?“

„Da. Nauči kako izdavati naređenja.“

„Kako?“

„Tako da ih drugi mogu primati a da se ne osjete nižima“, reče Majstor.

Kad su ga upitali kako čovjek otkriva Tišinu, Majstor je ispričao ovu priču:

Fabrika je bila zainteresovana za otkup koža jedne vrste žaba. Jedan farmer je javio kompaniji da on može obezbijediti bilo koju količinu do sto hiljada i više prema potrebi. Kompanija je odgovorila: „Pošaljite pedeset hiljada u prvoj pošiljci.“

Dvije sedmice potom, u poštanskoj pošiljci stigla je jedna bijedna žablja koža sa sljedećom porukom: „Gospodo, izvinjavam se. Ovo je sve žabljih koža što se moglo naći u mom susjedstvu. Prevarila me je buka.“

Kasnije Majstor reče: „Istražujte buku koju ljudi prave. Tada vidite kroz buku koju vi sami pravite i pronaći ćete ništa – prazninu i Tišinu.“

„Moj je život kao razbijeno staklo“, reče jedan posjetilac. Moja je duša okaljana zlom. Ima li nade za mene?“

„Da.“, reče Majstor. „Postoji nešto čime se svaka polomljena stvar ponovo sastavlja, i čime se svaka mrlja čisti.“

„Šta?“

„Opraštanje.“

„Kome da oprostim?“

„Svima:

Životu,

Bogu,

svom bližnjem

– a naročito sebi.“

„Shvatanjem da nikoga ne treba kriviti“, reče Majstor. „NIKOGA.“

Ljudima je bilo skandalozno da čuju kako Majstor kaže da prava religija nije društvena stvar. On reče:

Bio jednom jedan mali polarni medvjedić, koji je upitao svoju majku: „Majko, je li i moj tata bio polarni medvjed?“

„Naravno da je bio polarni medvjed.“

Nešto kasnije, „Reci mi mama, je li i moj deda bio polarni medvjed?“

„Jeste, i on je bio polarni medvjed.“

„A moj pradjeda? Je li i on bio polarni medvjed?“

„Jeste. Zašto pitaš?“

„Jer mi je hladno.“

Majstor zaključio: „Religija niti je društvena niti naslijeđena. Ona je izrazito lična stvar.“

„Tražim smisao postojanja“, reče stranac.

„Ti dakako pretpostavljaš“, reče Majstor, „da postojanje ima smisao.“

„Zar nema?“

„Kad iskusiš postojanje onakvo kakvo *jeste* – a ne onakvo kakvo ti *misliš* da je – otkrićeš da tvoje pitanje nema smisla“, reče Majstor.

„Zar ne postoji socijalno oslobođenje?“

„Naravno da postoji“, reče Majstor.

„Kako biste ga opisali?“

„Oslobođenje od potrebe da se pripada krdu“, reče Majstor.

„Prijatelju moj“, reče Majstor borcu za slobodu zatočenom u zatvorskoj ćeliji, „sutra ćeš se hrabro suočiti sa svojim pogubljenjem. Samo te jedna stvar sprečava da se suočiš sa smrću radosno.“

„Koja?“

„Želja da tvoji poduhvati budu upamćeni. Žudnja da buduće generacije aplaudiraju tvojim herojskim djelima.“

„Ima li u tome nešto loše?“, upitao je osuđenik.

„Je li ti ikad palo na pamet da ako potomstvo i upamti, neće vezati tvoja djela za tebe već za tvoje IME?“

„Nije li to isto?“

„O ne prijatelju moj! Tvoje ime je zvuk na koji ti odgovaraš. Tvoja etiketa. Ko si TI?“
To sve što je tom čovjeku trebalo da umre te večeri – prije nego što je streljački stroj u zoru došao po njega.

Priča o Majstorovom razgovoru sa pogubljenim čovjekom je procurila do učenika.

„Svakako je čovjekovo ime više od prostog zvuka“, rekoše.

Kao odgovor na to, Majstor im je ispričao o uličnom prodavcu koji je postao multimilioner, samo je, umjesto potpisa, na čekove stavljao dva krstića, jer je bio nepismen.

Jednog se dana Bankar iznenadio vidjevši tri krstića na čeku. „To je zbog moje žene“, objasnio je milioner, „ona ima društvene ambicije. Drugo X u nizu je moje srednje ime.“

Učenici su sjedili na obali rijeke.

„Ako padnem sa ove obale hoću li se udaviti?“, upita jedan od njih.

„Nećeš“, reče Majstor. „Davljenje nije uzrokovano upadanjem u vodu, već ostajanjem u njoj.“

Kada je komentarisao Isusovu priču o ljudima koji cijede komarca a kamilu prožduru, Majstor je objasnio kako je jednom, tokom rata, stjerao sve ljude u manastirski podrum za vrijeme vazdušnog napada. Sjedili su tamo cijeli dan dok su oko njih padale bombe. Kad je došla večer, dvojica više nisu mogli izdržati. „Dosta nam je“, rekoše. „Bombe ili ne, mi idemo kući.“

Otišli su – i vratili su se u podrum nakon tri minute.

„Vidim da ste se predomislili“, reče Majstor smiješeći se.

„Da“, rekoše iznervirano, „počela je kiša.“

„Kako se radosnim Majstor čini“, primijetio je jedan posjetilac.

Jedan učenik reče: „Čovjek uvijek hoda radosno kad odbaci teret zvani ego.“

Upitaše Majstora o tome šta misli o dostignućima moderne tehnologije. Ovo bi njegov odgovor:

Rasijani profesor je kasnio na predavanje. Uskočio je u taksu i povikao: „Požurite!

Najvećom brzinom!“

Dok je taksu jurio, on shvati da vozaču nije rekao gdje da ga vozi, pa povika: „Znate li gdje želim ići?“

„Ne gospodine“, reče taksista, „ali vozim najbrže što mogu.“

Velika grupa prijatelja i bivših učenika skupila se da proslavi Majstorov devedeseti rođendan.

Prije nego što se zabava završila, Majstor ustade da govori:

„Život“, reče on, „se mjeri kvalitetom a ne brojem dana.“

Kada je sazvan ogroman sastanak radi protesta protiv vladine proizvodnje atomskih bombi, Majstor i njegovi učenici su bili upadljivi u gomili.

Izjava „Bombe ubijaju ljude!“ dočekan je glasnim aplauzom. Majstor je odmahnuo glavom, i promrmljao: „To nije istina. *Ljudi* ubijaju ljude!“

Kada je shvatio da ga čovjek koji je stajao do njega nije čuo, nagnuo se i rekao: „Ispravka – *ideje* ubijaju ljude.“

Majstor se postarao da manastirska biblioteka bude puna knjiga o svakoj zamislivoj temi – POLITICI, ARHITEKTURI, FILOZOFIJI, POEZIJI, AGRIKULTURI, ISTORIJI, NAUCI, PSIHOLOGIJI, UMJETNOSTI... onoj koju je sam najviše koristio, FIKCIJI.

Stalno je ponavljao: „Sačuvaj nas Bože od ljudi koji ne RAZMIŠLJAJU, RAZMIŠLJAJU, RAZMIŠLJAJU!“

Ničega se nije više bojao, rekao je, nego jednosmjernog uma, fanatika koji se drži samo jedne knjige.

Ovo je zbunilo učenike jer je bilo tako daleko od PERCEPCIJE BEZ RAZMIŠLJANJA, NEKONCEPTUALNE SVJESNOSTI, koji su činili stožer Majstorovog učenja.

Kad su ga upitali za to, odgovorio je dvosmisleno: „Trn se može izvaditi drugim trnom, zar ne?“

Majstor je postavio veliki znak za upozorenje sa mrtvačkom glavom u manastirskoj biblioteci. Na njemu je pisalo: KNJIGE UBIJAJU.

„Zašto?“, htio je znati neko.

„Zato što knjige uzgajaju ideje koje se mogu zalediti u vjerovanja izazivajući tako otvrdnjavanje uma i iskrivljeno shvatanje STVARNOSTI.“

Neki učenik se požalio na Majstorovu naviku da obara sva njegova uvjerenja do kojih je jako držao.

Majstor reče:

„Zapalio sam hram tvojih vjerovanja, jer kad on bude uništen, imaćeš nesmetan pogled na veliko, neograničeno nebo.“

Majstor je sreo vrlo starog susjeda koji je polagano hodao sa štapom u ruci.

„Dobro jutro“, reče mu, „kako ste ovih dana?“

„Nisam dobro“, reče čovjek slabim glasom. „Nekad sam obilazio krug oko cijelog bloka svakog jutra prije doručka. Sada sam toliko slab da mogu preći samo pola tog puta, a onda se moram okrenuti i vratiti nazad.“

Majstor je naglašavao svjesnost više od obožavanja.

„Ali zar se ne moramo oslanjati na Boga?“, upitali su ga.

Majstor reče: „Onaj koji voli želi dobro voljenoj osobi – što između ostalog, zahtijeva oslobođenje voljene osobe od Onog koji voli.“

Kasnije je predstavio izmišljeni dijalog između Boga i njegovog posvećenika:

Posvećenik: Bože, molim te ne napuštaj me.

Bog: Odlazim da bi sveti duh mogao doći.

Posvećenik: Šta je taj sveti duh?

Bog: Neustrašivost i sloboda koji dolaze od nezavisnosti.

Majstor je jednom ispričao priču o susjedu na selu koji je bio opsjednut kupovanjem zemljišta.

„Volio bih da imam više zemlje“, rekao je jednog dana.

„Ali zašto?“, upita Majstor. „Zar već nemaš dovoljno?“

„Kad bih imao više zemlje, mogao bih uzgajati više krava.“

„A šta bi radio s njima?“

„Prodao bih ih i zaradio novac.“

„Za šta?“

„Da kupim još zemlje i uzgojim mnogo krava...“

Neki propovjednik je jednom raspravljao s Majstorom o pitanju ovisnosti o Bogu.

„Bog je naš otac“, rekao je, „i uvijek trebamo njegovu pomoć.“

Majstor reče: „Kad otac pomogne svom malom djetetu, cijeli svijet se smiješi. Kad otac pomaže svom odraslom djetetu, cijeli svijet plače!“

Majstor je imao vrlo određena stajališta u pogledu planiranja porodice. Za sve one koji su smatrali da je veličina porodice privatna stvar roditelja ili unutrašnja stvar zemlje, imao je sljedeću usporedbu:

Bila jednom jedna zemlja gdje je svakom bilo moguće da nabavi vlastite nuklearne bombe – male, veličine ručnih bombi, ali dovoljno moćne da raznesu cijeli grad.

Vodila se ogorčena rasprava o pravu privatnih lica da posjeduju takve eksplozive – dok se nije došlo do sljedećeg kompromisa: Niko nema pravo da nosi nuklearnu bombu u javnosti bez dozvole. A šta rade kod svoje kuće, to je njihova privatna stvar.

Neko je Majstoru ispričao o nevjerojatnom porastu tiraža Seks Magazina.

„Šteta“, bio je njegov komentar. „O seksu kao stvarnosti moglo bi se reći da što više čitate o njemu, to ga manje poznajete.“

Kasnije je dodao: „I manje uživite u njemu.“

„Savremeni svijet sve više pati od seksualne anoreksije“, rekao je neki psihijatar.

„Šta je to?“, upita Majstor.

„Nedostatak seksualnog apetita.“

„Grozno!“, reče Majstor. „Šta je tome lijek?“

„Ne znamo. Znaš li ti?“

„Mislim da znam.“

„Šta?“

„Učinite da seks ponovo bude grijeh“, reče Majstor s osmijehom.

Iako se Majstor nije protivio psihoterapiji i čak tvrdio da je nekim ljudima ona neophodna, nije krio svoje uvjerenje da psihoterapeut samo donosi olakšanje; on u stvari ne rješava problem – jednostavno ga zamjenjuje za drugi, udobniji. Sjetio se kako je sjedio u autobusu nakon Rata, i kako ga je zaintrigirao putnik koji je nosio nešto teško umotano u novine.

„Šta to držite u krilu?“, htio je da zna konduker.

„Neeksplodiranu bombu. Nosim je vatrogascima.“

„Za ime Boga, čovječe! Takve se stvari ne nose u krilu! Stavi je ispod sjedišta!“

Na dan izbora Majstor bi uvijek bio prvi na glasačkom mjestu.

Nikad nije mogao shvatiti zašto neki od učenika nisu koristili svoje pravo da glasaju.

„Ljudi su spremni da plaćaju poreze i da proliju svoju krv za demokratiju“, rekao je.

„Zašto neće da se potrudu da glasaju i da joj pomognu da funkcioniše?“

Majstor je imao ovu priču o načinu na koji ljudi gledaju jedni na druge.

Ubrzo nakon vjenčanja živio je u stanu na desetom spratu. Njegova mlada žena jednom je izašla ispod tuša da dohvati peškir i zaledila se. Vani je bio perač prozora i gledao ju je. Prošla je cijela minuta dok je ona tako stajala prikovana za pod, previše ošamućena da bi pomjerila i mišić.

Čovjek je prekinuo šutnju. „Šta je bilo gospođo?“, rekao je. „Zar nikad niste vidjeli perača prozora?“

Kad je Majstor dobio prvo dijete, činilo se da mu nikad nije dosta gledanja u bebu.

„Šta bi želio da postane kad poraste?“, neko ga je upitao.

„Nevjerovatno sretan“, rekao je Majstor.

„Čestitaj mi!“

„Zašto?“

„Konačno sam našao posao koji pruža odlične mogućnosti za napredovanje.“

Majstor ozbiljno reče: „Juče si hodao u snu. I danas hodaš u snu. Hodaćeš u snu do dana svoje smrti. Kakvo je to napredovanje?“

„Govorio sam o finansijskom napredovanju, ne o duhovnom.“

„Aaaa! Jasno mi je. Mjesečar sa bankovnim računom koji ne može uživati u njemu jer nije budan!“

„Prosvjetljenje“, reče Majstor kada su ga upitali o njemu, „je buđenje.“

„Upravo sada vi spavate a toga niste svjesni.“

Tada im je ispričao o nedavno udatoj ženi koja se žalila na naviku svog muža da pije.

„Ako si znala da pije, zašto si se udala za njega?“, upitali su je.

„Nisam imala pojma da pije“, rekla je ona, „dok jedne večeri nije došao kući trijezan!“

Isus je dao ptice nebeske i cvijeće poljsko za primjer ljudima. I Majstor takođe. Često je pričao o pismu koje je primio od imućnog susjeda u kojem je pisalo:

„Dragi gospodine,
Pišem vam u vezi bazena za ptice koji sam poklonio manastiru. Želim vam reći da ga vrapci ne smiju koristiti.“

Jedan posjetilac, objašnjavajući svoju religiju Majstoru, reče: „Mi vjerujemo da smo božiji izabrani narod.“

„Šta to znači?“, reče Majstor.

„Da nas je Bog izabrao između svih ostalih naroda na zemlji.“

„Mislim da mogu pretpostaviti ko je od svih ljudi na zemlji, to otkrio“, suho odvrati Majstor.

„Dozvoli mi da objasnim Dobru Vijest koju moja religija donosi“, reče propovjednik. Majstor se sav pretvorio u uho.

„Bog je ljubav. I On nas voli nagrađuje nas zauvijek ako se pridržavamo Njegovih naredbi.“

„AKO?“, reče Majstor. „Onda vijest i nije tako dobra, je li?“

Loše zapakovan paket sa biblijama stigao je u poštu i pukao, rasuvši prelijepu u kožu uvezane knjige po podu.

Poštar nije odolio iskušenju da uzme jednu.

Kada je ovo kasnije priznao, Majstor reče: „Ali šta te je, za ime svega, navelo da ukradeš Bibliju?“

„Moja religiozna priroda“, pokajnički reče čovjek.

„Neki ljudi tvrde da poslije smrti nema života“, reče učenik.

„Je li?“, reče Majstor neobavezno.

„Zar ne bi bilo užasno umrijeti – i nikad više ne vidjeti ili voljeti ili kretati se?“

„Tebi je to užasno?“, reče Majstor. „Ali većini ljudi je tako i prije nego što umru.“

Učenica je odlučila da bude ličnija i izravnija.

„Da li ti vjeruješ u život poslije smrti?“, upitala je.

„Čudno je da se toliko držiš te teme!“, reče Majstor.

„Zašto misliš da je to čudno?“

„Evo je pred tobom divan aprilski dan“, reče Majstor, pokazujući kroz prozor, „a ti si kao dijete koje odbija da jede danas jer ne zna šta će sutra donijeti. Izgladnjuješ se.“

Jedi svoj svagdašnji hljeb!“

Majstor je ponekad zabavljao posjetioce pričama o poštovanom Mula Nasrudinu. Nasrudin se jednom prevrtao po krevetu. Žena mu reče: „Šta ti je? Spavaj!“ Mula je priznao da nije imao sedam srebrnjaka koje je dugovao susjedu Abdulahu i koje je trebalo da mu vrati sutradan. Bio je toliko zabrinut da nije mogao spavati. Njegova žena odmah ustade, baci šal preko ramena, pređe preko ulice i vikaše: „Abdulah! Abdulah!“ dok stari Abdulah nije izašao na prozor trljajući pospane oči, i upitao: „Šta je? U čemu je stvar?“ „Samo hoću da ti kažem da nećeš sutra dobiti svojih sedam srebrnika. Moj ih muž nema.“ Tada se vratila kući i rekla: „Hajde spavaj Nasrudine. Sada Abdulah može da brine.“ Majstor zaključio: „Neko mora da plati. Da li iko mora da brine?“

Kako bi zaštitili usjeve farmeri su pobili nebrojene ptice. Dok je gledao njihova mrtva tijela kako leže posvuda, učenik se sjetio Isusove priče: „Nijedna od ovih ptica ne padne na zemlju bez dozvole Oca vašega“, i upitao Majstora da li je ta rečenica imala smisla. „Ima“, reče Majstor. „Ali te riječi otkrivaju svoju unutrašnju ljepotu samo ako ih se gleda u svjetlu toga da se ove ptice množe na milione i da ih se onda pobije kao štetočine.“

„Šta je konkretno Prosvjetljenje?“
„Videnje stvarnosti onakve kakva jeste.“
„Zar ne vidi svako realnost onakvu kakva je?“
„O, ne! Većina ljudi je vidi onakvu kakva misle da jest.“
„U čemu je razlika?“
„Razlika između mišljenja da se daviš u uzburkanom moru – i znanja da se ne možeš udaviti jer na kilometre uokolo nema vode.“

Psihijatar je došao da vidi Majstora.
„Šta ti radiš s neuroticima?“, upitao je.
Majstor reče: „Oslobađam ih.“
„Ali kako?“
„Umjesto da riješim njihov problem, ja rastvorim ego koji ga je izazvao.“
„Kako bi ja to mogao uraditi?“
„Izađi iz zatvora svojih misli u svijet osjećanja“, reče Majstor.

Kad se propovjednik vratio na temu Dobre Vijesti, Majstor ga je prekinuo:
„Kakva je to Dobra Vijest“, upitao je, „kad ona odlazak u pakao čini tako lakim a odlazak u nebo tako teškim?“

Kako bi ilustrirao činjenicu da jednostavno nema odgovarajućih simbola za Boga, Majstor je ispričao o slučaju kada se njegova žena vozila s njim kroz zagušenu gradsku ulicu. Udarila je u auto koji se približavao, a čiji je vozač spustio prozor i povikao: „Gospodo, zašto niste signalizirali šta ćete uraditi?“

„Zato“, odgovori ona, „što nema signala za ono što sam htjela uraditi.“

Jednog je dana Majstor pogledao na propovjednika koji je sjedio pred njim, ohol u svojim uvjerenjima, uvjeren u sopstvenu pravednost u svojim dobrim djelima, i rekao: „Prijatelju, ponekad osjećam da kad dođe čas da umreš, da ćeš umrijeti a da nikad nisi živio – biće kao da te je život mimoišao.“
Potom je dodao: „Ne – gore je od toga: život i ti ste išli u suprotnim smjerovima.“

Majstoru nije bilo strano ono što se dešavalo u svijetu.
Kada su ga upitali da objasni jednu od svojih omiljenih izreka,
Nema dobra ni zla
Već ih mišljenje čini takvim
Rekao je ovo:
„Jeste li ikad primijetili da ono što ljudi nazivaju gužvom u vozu, postaje atmosfera u noćnom klubu?“

Kako bi ilustrirao isti aksiom jednog je dana ispričao kako je, kada je bio dijete, čuo svog oca, poznatog političara, kako oštro kritikuje člana partije koji je prešao u opoziciju.
„Ali oče, neki dan si bio pun riječi hvale za ljude koji su napustili opoziciju i prešli u tvoju partiju.“
„Pa sine, mogao bi već sada dok si mlad naučiti ovu važnu istinu: oni koji pređu u drugu partiju su izdajnici. Oni koji dođu nama su obraćenici.“

„U zemlji Prosvjetljenja vaše je učenje podjednako beskorisno kao što su toljage beskorisne u savremenom ratovanju. Ono što je ovdje potrebno je svjesnost.“, reče Majstor.
I nastavio je pričom o učenici koja je zaposlila latvijsku izbjeglicu kao kućnu pomoćnicu, da bi na svoje zaprepaštenje ustanovila da djevojka ne zna koristiti usisavač, mikser ili veš mašinu.
„Šta znaš da radiš?“, upitala je očajno.
Djevojka se tiho i ponosno nasmiješila. „Znam pomusti košutu“, reče.

„Koliko će mi trebati da riješim svoj problem?“
„Ni minute više nego što će ti trebati da ga razumiješ“, reče Majstor.

Propovjednik je bio neuobičajen čovjek. Ljudi su drhtali kad bi ga vidjeli. Nikada se nije smijao i bio je uporan u svojoj asketskoj praksi jer je vjerovao u nanošenje bola samom sebi. Znalo se da često posti i da se slabo oblači zimi.
Jednog dana je Majstoru povjerio svoj tajnu muku: „Živio sam život odricanja i bio vjeran pogledima moje religije. Ali nešto mi izmiče a ne mogu otkriti šta. Možeš li ti ?“
Majstor ga je pogledao, tako tvrdog i suhog, i rekao: „Da. Duša.“

Evo priče koju je Majstor ispričao filozofu koji je tražio da zna zašto je pamet prepreka prosvjetljenju.

Bila tri putnika u avionu – Mudrac, Izviđač i Biskup. Motor aviona je otkazao i pilot je najavio da će iskočiti; u avionu su bila samo tri padobrana i on će uzeti jedan od njih. Ostali treba da odluče ko će se od njih spasiti. Mudrac reče: „Pošto sam ja neophodan zemlji smatram da je prirodno da bih ja morao dobiti padobran.“ Tako je zgrabio padobran i iskočio.

Biskup pogleda na Izviđača i reče: „Sinko ja sam se našivio, pa mislim da bi ti trebao uzeti preostali padobran. Ja sam spreman da umrem.“

„To neće biti potrebno Biskupe.“, reče Izviđač. „Tu su dva padobrana. Mudrac je iskočio s mojim ruksakom.“

Majstor doda: „Pamet obično ne ostavlja mjesta za svjesnost.“

Na posjetioce je uvijek ostavljala dojam majstorova ležernost.

„Naprosto nemam vremena da žurim“, rekao bi on.

„Zar nam nećeš poželjeti sretan Božić?“

Majstor je pogledao na kalendar, vidio da je četvrtak i rekao: „Radije bih vam poželio sretan četvrtak.“

Ovo je uvrijedilo Hrišćane u manastiru, dok Majstor nije objasnio: „Milionu će uživati ne u Danas već u Božiću – tako da će im radost biti kratkog vijeka. Ali za one koji su naučili uživati u Danas, svaki dan je Božić.“

Grupi društvenih aktivista koji su tražili njegov blagoslov za plan koji su namjeravali sprovesti u akciju, Majstor reče: „Ono što vam treba je, bojim se, svjetlo a ne akcija.“ Kasnije je objasnio: „Boriti se protiv zla aktivizmom je kao boriti se protiv tame rukama. Dakle ono što vam treba je svjetlost a ne borba.“

Bilo je nemoguće navesti Majstora da uzme ideje patriotizma ili nacionalizma ozbiljno.

Jednom je ispričao priču o Englezu kojeg je rođak ukorio zato što je postao američki građanin: „Šta si dobio time što si postao Amerikanac?“

„Pa“, reče on, „za početak pobijedio sam u Ratu za Nezavisnost.“

Majstor je jednom održao predavanje o OPASNOSTI RELIGIJE, potvrđujući, između ostalog, da religiozni ljudi olako koriste Boga kao pokriće za svoju sitničavost i traženje vlastite koristi.

Ovo je izazvalo oštar odgovor – u obliku knjige u kojoj je preko stotinu religioznih vođa napisalo članke u kojima su demantovali Majstorove riječi.

Majstor se nasmijao kad je vidio knjigu. „Ako je ono što sam rekao pogrešno, jedan članak bi bio dovoljan“, rekao je.

Nakon što je održao vatren politički govor na mitingu, učenik je upitao Majstora šta je mislio o njemu. Majstor reče: „Ako je ono što si rekao istina, zašto je bilo potrebno da višeš?“

A kasnije reče svim učenicima:

„Istina ispašta više zbog vatrečnosti svojih branilaca nego zbog svih napada svojih protivnika.“

Majstor je jednom razotkrio svoje učenike na sljedeći način:

Dao je svakome list papira i tražio da napišu dužinu sale u kojoj su se nalazili.

Skoro svi su napisali cijele brojeve, kao npr. pedeset stopa. Dvoje ili troje su dodali riječ „približno“.

Majstor reče: „Niko nije dao tačan odgovor.“

„Koji je tačan odgovor?“, upitali su.

„Tačan odgovor je NE ZNAM“, reče Majstor.

Majstor je osuđivao zle osobine natjecanja.

„Ne iznosi li natjecanje ono što je najbolje u nama?“, upitali su ga.

„Ono iznosi ono što je najgore, jer vas uči da mrzite.“

„Da mrzimo šta?“

„Sebe – jer dozvoljavate da vašu aktivnost određuje vaš suparnik, a ne vaše potrebe ili ograničenja. Druge – jer nastojite da napredujete na njihovu štetu.“

„Ali to bi bilo posmrtno zvono promjenama i napretku“, usprotivi se neko.

Majstor reče: „Jedini napredak koji postoji je napredak u ljubavi. Jedina promjena koja je vrijedna događanja je promjena srca.“

„Zašto više ljudi ne postiže prosvjetljenje?“, upita neko Majstora.

„Jer vide kao gubitak ono što je u stvari dobitak.“

Ispričao je tada priču o poznaniku koji se bacio u biznis. Trgovina je cvjetala. Kupci su stalno dolazili.

Kada mu je Majstor čestitao na uspjehu, on ojađeno reče: „Gledajmo na stvari realistično gospodine. Pogledajte ova ulazna vrata. Ako se toliki ljudi nastave gurati kroz njih, moraćemo uskoro zamijeniti šarke.“

Trgovcu koji je pobjegao od životnih nedaća i zaradio novac, Majstor je rekao: „Bio jednom čovjek koji se bojao otisaka vlastitih stopala. I tako je umjesto da hoda počeo da trči – što je samo povećalo broj otisaka koje je ostavljao. Ono što je trebalo da uradi je bilo da stane.“

„Moje su muke nepodnošljive.“

Majstor reče: „Sadašnji trenutak nikad nije nepodnošljiv. Ono što misliš da će doći za pet minuta ili za pet dana je ono što te vodi u očaj. Prestani da živiš u budućnosti.“

Kad su ga upitali kakav bi sprovod želio da mu bude priređen, Majstor je rekao: „Ostavite moje tijelo u pustom mjestu i ne zamajavajte se kopanjem groba, tako da mi zemlja i nebo budu kovčeg, mjesec i zvijezde da mi budu svijeće a sve stvorenje da mi bude pogrebno cvijeće.“

„Mi bismo radije kremirali tvoje tijelo“, rekoše učenici.

„To bi bilo previše truda“, reče Majstor. „A i zašto da lunjama i mravima uskratite pogrebni banket?“

Kad je neko objavio da je postao doktor teologije, Majstor koji je volio da začikava, s nedužnim prizvukom u glasu, reče: „Doktor teologije? Kakva je to bolest?“

Bilo je dobro poznato da je Majstor malo cijenio ‘teologiju’ u onom smislu u kojem se ta riječ obično koristi.

Kad su ga direktno upitali za to, on reče: „Teologija je postala zlo jer više nije toliko potraga za istinom koliko je održavanje sistema vjerovanja.“

Majstor je vjerovao da je teologe vjernost njihovim sistemima vjerovanja učinila vrlo podložnim tome da zažmire na istinu – i da odbace Mesiju kad se pojavio.

Filozofi su bolje stajali u njegovim očima. Pošto nisu bili vezani vjerovanjima, bili su otvoreniji u svojoj potrazi, znao je reći.

Ali i filozofija je, nažalost, bila ograničena jer se oslanjala na riječi i koncepte da bi prodrila u Stvarnost koja je bila otvorena jedino nekonceptualizirajućem umu.

„Filozofija“, primijetio je jednom, „jeste bolest koja se liječi jedino prosvjetljenjem. Tada se ona povlači pred parabolama i tišinom.“

„Zašto je tako teško bogatašu ući u Kraljevstvo Božije?“

Kao odgovor, Majstor je ispričao priču o čovjeku koji je stigao u hotel u svojoj limuzini i odnesen je u sobu na nosilima. Upravitelj hotela, misleći da je čovjek paralizovan, upitao je svoju ženu o čemu se radi. Žena odgovorila: „On je vrlo bogat. Ne mora da hoda.“

Učenici rekoše Majstoru o epitafu koji su smislili za njega:

BILO JE LAKŠE

BITI BEZ STRAHA

KAD JE ON BIO TU

Majstor reče: „Ako ste mene trebali da bi bili bez straha, onda je moje prisustvo služilo samo da sakrije vaš kukavičluk, a ne da ga izliječi.“

Guverner je najavio da će doći da vidi manastirski grm koji je bio pun egzotičnih ruža.

Stigavši u manastirsku baštu vidio je da je na grmu samo jedna ruža. Kada je saznao da je Majstor odsjekao sve ruže osim jedne zahtijevao je da zna zašto.

„Zato“, reče Majstor, „što da sam ih ostavio na grmu ti ne bi vidio nijednu od njih.“

A onda, nakon pauze, doda: „Navikao si na mnoštva prijatelju moj. Kada si zadnji put vidio osobu?“

„Šta moram činiti da bih dostigao božansko?“
„Božansko nije nešto što se dostiže kroz rad, već nešto što se ostvaruje kroz viđenje.“
„Kakva je onda svrha rada?“
„Izražavanje božanskog, a ne njegovo dostizanje.“

Ovako je Majstor ilustrirao ponašanje bogatih nacija današnjice:
Čovjeka iz sna probudi drmanje njegove žene: „Ustani i zatvori prozor. Vani je strašno hladno.“
Čovjek uzdahne: „Za ime Božije! Zar će vani biti toplije ako zatvorim prozor?“

Majstor je dozvoljavao učenicima da žive s njim samo ograničeno vrijeme.; potom bi ih odgurnuo od sebe da se staraju sami za sebe.
Kada je novopridošlica pitao jednog učenika o ovom Majstorovom običaju, dobio je ovaj odgovor: „Majstor je ogledalo koje odražava stvarnost i tebe. Kad jednom vidiš stvarnost, ogledalo mora biti odbačeno, da ne bi kroz tvoje obožavanje postalo zastor.“

„Kako se mogu promijeniti?“
„Ti si ti – tako da ne možeš promijeniti sebe ništa više nego što možeš odšetati od svojih stopala.“
„Zar onda ništa ne mogu uraditi?“
„Možeš shvatiti i prihvatiti ovo.“
„Kako ću se promijeniti ako to prihvatim?“
„Kako ćeš se promijeniti ako ne prihvatiš? Ono što ne prihvatiš to i ne mijenjaš, već samo uspijevaš *potisnuti*.“

Ženi koja je stalno govorila hvalospjeve o ljepoti ljubavi Majstor je ispričao priču o Nasrudinu koji je pokušavao utješiti svoju umiruću ženu na svaki mogući način.
Žena je otvorila oči i rekla: „Sigurno je da mi je ovo zadnja noć. Ja više neću vidjeti sunca. Nasrudine, kako ćeš podnijeti moju smrt?“
„Kako ću podnijeti tvoju smrt? Poludjeću.“
Koliko god da je ozbiljno bilo njeno stanje, žena nije mogla suspregnuti osmijeh.
„Lukavče“, rekla je. „Znam te. Nećeš ostati neoženjen ni mjesec dana nakon moje smrti.“
„Šta hoćeš reći?“, reče Nasrudin uvrijeđeno. „Naravno da ću poludjeti – ali neću toliko poludjeti.“

„Zašto činim zlo?“
„Jer si začaran.“
„Čime?“

„Iluzijom koju nazivaš svojim ja.“

„Pa kako će zlo prestati?“

„Kroz saznanje da ja kako ga ti poznaješ u stvari ne postoji – pa nema potrebe da ga se štiti.“

„Šta je uzrok zla?“

„Neznanje“, reče Majstor.

„A kako ga odagnati?“

„Ne naporom već svjetlošću. Razumijevanjem a ne akcijom.“

Kasnije Majstor doda: „Znak prosvjetljenja je mir – prestaješ bježati kad uvidiš da te progone jedino fantazije koje su proizvod tvojih strahova.“

Majstor nije imao iluzija o onome što ljudi obično zovu ljubavlju. Sjetio se razgovora između političara i njegovog prijatelja, koji je čuo u mlađim danima;

„Znaš li da naš potpredsjednik namjerava da ti bude protivkandidat na predstojećim izborima?“

„Propalica! Ne bojim se ni malo. Svi znaju da taj čovjek nije u zatvoru jedino zbog svojih političkih veza.“

„I naš sekretar se namjerava kandidovati.“

„Šta? Zar se ne boji optužbi za pronevjeru?“

„Ma hajde, samo sam se šalio. U stvari, sreo sam ih maloprije i obojica podržavaju tvoju kampanju.“

„Vidi šta si uradio! Natjerao si me da kažem ružne stvari o dvojici najboljih ljudi u našem udruženju.“

„Zašto nikad ne propovijedaš pokajanje?“, upitao je propovjednik.

„To je jedina stvar koju i propovijedam“, reče Majstor.

„Ali nikad te nisam čuo da govoriš o žaljenju zbog grijeha.“

„Pokajanje nije žaljenje zbog prošlosti. Prošlost je mrtva i nije vrijedna ni trenutka žalosti. Pokajanje je promjena uma: radikalno drugačija vizija stvarnosti.“

Neki filozof iznio je Majstoru podugačko razlaganje o „objektivnoj stvarnosti“.

Majstor reče: „Ono što ti znaš nije stvarnost već tvoje poimanje stvarnosti. Ono što ti iskustveno osjetiš nije svijet već tvoje vlastito stanje svijesti.“

„Može li se onda realnost uopšte spoznati?“

„Da – ali samo od onih koji prevaziđu svoje misli.“

„Kakvi su to ljudi?“

„Oni koji su izgubili veliki projektor zvani *ja*; jer kad se *ja* izgubi prestaje projiciranje – i svijet se vidi go u svojoj ljupkosti.“

Kad je Majstor čuo nekoga kako kaže: „Mnogo bih više volio svoju ženu da je drugačija“, sjetio se vremena kada se divio zalasku sunca na moru.

„Nije li divno?“, uzviknuo je najnapornijoj ženi na brodu koja je u blizini stajala uz ogradu.

„Jeste“, nevoljko odgovori žena. „Ali ne misliš li da bi trebalo biti malo više ružičastog s lijeve strane?“

Majstor reče: „Svako izgleda ljupko, kad odbacite svoja ljubomorna očekivanja o tome kako bi trebali da izgledaju.“

„Ponosim se time da dobro prosuđujem karaktere.“

„Je li to zaista nešto čime bi se trebalo ponositi?“, reče Majstor.

„Zar nije?“

„Nije. Postoji jedna mana koja je zajednička dobrom sudiji i lošem sudiji: Obojica sude.“

„Deprimira me potpuna običnost moje egzistencije. Nisam učinio nijednu stvar u svome životu koju bi svijet primijetio.“

„Griješiš kad misliš da je pažnja svijeta ono što daje važnost djelu“, reče Majstor. Usljedila je poduža tišina.

„Pa nisam učinio ništa što bi utjecalo na druge, bilo na dobro ili na zlo.“

„Griješiš kad misliš da utjecaj na druge daje važnost djelu“, reče Majstor.

„Pa šta je to onda što daje važnost djelu?“

„Djelovanje radi djela samog, svim svojim bićem. Tada to postaje neprofitna aktivnost nalik božanskoj.“

Kada je jedan od njegovih učenika bio kriv za ozbiljan propust, svi su očekivali da ga Majstor za primjer kazni.

Kada se čitav mjesec ništa nije desilo, neko reče Majstoru: „Ne možemo ignorisati ono što se dogodilo. Na kraju krajeva, Bog nam je dao oči.“

„Jeste“, odgovori Majstor, „i kapke!“

„Zašto prenamaglašavaš vrijednost patnje u svojim propovijedima?“, reče Majstor.

„Jer nas to priprema da se suočimo sa bilo čime što bi život mogao donijeti“, bio je propovjednikov odgovor.

Majstor na to ništa nije rekao.

Kasnije je neki učenik upitao: „Za suočavanje s čim nas patnja priprema?“

„Sa još patnje, pretpostavljam“, reče Majstor sa osmijehom.

„Zar patnja ne odgaja čovjeka?“

„Nije bitna patnja, već čovjekov pristup, jer patnja može zasladiti ili zagorčati isto kao grnčareva vatra može izgorjeti glinu ili je očvrnuti.“

Kada su ga upitali zašto nikad ne raspravlja ni sa kim, Majstor je ispričao priču o kovaču koji se povjerio svom prijatelju, kako je njegov otac, kovač, htio da on nastavi porodični posao dok je njegova majka željela da on postane zubar. „I da znaš drago mi je što je bilo po očevom, jer da sam postao zubar, umro bih od gladi. To mogu i dokazati.“

„Kako?“, upitao je prijatelj.

„Pa radim u ovoj kovačnici već trideset godina i nikad mi niko nije tražio da mu izvadim zub.“

„To je“, reče Majstor, „logika na kakvoj se zasnivaju rasprave. Kad vidite, ne treba vam logika.“

„Zašto si stalno na molitvi?“, reče Majstor.

„Zato što mi oslobađa um mnogih tereta.“

„To je nažalost ono ona obično i radi.“

„Šta je tu žalosno?“

„Odvraća ti pažnju da ne vidiš ko je te terete tamo i stavio“, reče Majstor.

„Slušate“, reče Majstor, „ne zato da biste nešto otkrili, već da biste našli nešto što će potvrditi vaše vlastite misli. Raspravljate ne zato da biste pronašli istinu, već da biste opravdali vaše razmišljanje.“

I ispriča priču o kralju koji je, prolazeći kroz mali grad, svuda vidio znake izvanrednog streljačkog umijeća. Drveće, ambari i ograde su na sebi imali nacrtane krugove sa rupom od metka u samom centru. Tražio je da vidi ovog neobičnog strijelca. Ispostavilo se da je to bilo desetogodišnje dijete.

„Ovo je nevjerovatno“, reče kralj u čudu. „Kako si to samo uspio?“

„Prosto k'o pasulj“, bio je odgovor. „Prvo pucam pa onda nacrtam krugove.“

„Tako i vi prvo dođete do svojih zaključaka, pa onda oko njih gradite svoje premise“, reče Majstor. „Nije li to način na koji se uspijevate držati svoje religije i svoje ideologije?“

Majstora je zabavljalo da sluša pretjerane izjave kako će moderna nauka promijeniti Univerzum.

„U sukobu ljudske volje i Prirode, budite na strani Prirode“, običavao je reći.

„Ali zar ne možemo promijeniti sve u Univerzumu?“

„Ne dok ne naučimo da mu se predamo.“

Svaki put kada bi propovjednik pomenuo Boga, Majstor bi rekao: „Ostavi Boga po strani.“

Dode dan kada propovjednik to više nije mogao podnijeti. „Uvijek sam sumnjao da si ateist“, povikao je. „ZAŠTO da ostavim Boga po strani? ... ZAŠTO?“

Majstor mu je ljubazno ispričao sljedeću priču:

Neki sveštenik je otišao da utješi udovicu nakon smrti njenog muža.

„Vidi šta je tvoj Bog uradio“, povikala je žena.

„Smrt ne veseli Boga draga moja“, odgovori sveštenik. „On je osuđuje isto kao i ti.“

„Pa zašto je onda dozvoljava?“, rekla je ona ljutito.

„To ne možemo znati jer Bog je Misterija.“

„Otkud ti onda znaš da mu smrt nije po volji?“, vikala je ona.

„Pa, u stvari... ne baš... možemo pretpostaviti...“

„ZACEPI“, povikala je udovica. „Ostavi Boga po strani, znaš!“

Aktiviste je ogorčilo to što je Majstor smatrao da im treba manje akcije a više svjetlosti.

„Svjetlosti na šta?“ htjeli su da znaju.
„Na ono oko čega se sav život vrti“, reče Majstor.
„Mi svakako znamo da život treba živjeti za druge“, rekoše aktivisti. „Kakvo nam još svjetlo treba?“
„Treba da shvatite šta prijedlog ‘za’ znači“, reče Majstor.

Majstor je imao jednu parabolu za propovjednika:
Stonoga je otišla mudroj sovi i požalila se na kostobolju. Svaka od njenih sto nogu je boljela. Šta da radi? Nakon što je dobro razmislila, sova je posavjetovala stonogu da postane vjeverica. Sa samo četiri noge devedeset i šest posto njenih bolova će biti uklonjeno.
„Odlična ideja“, reče stonoga. „A sad mi reci kako da postanem vjeverica.“
„Ne zamajavaj me s time“, reče sova, „ja ovdje samo određujem politiku.“

„Čeznem da nađem neko čvrsto tlo, neki tvrd temelj za svoj život.“
„Gledaj na to ovako“, reče Majstor. „Šta je čvrsto tlo za ptice koje se sele preko kontinenta? Šta je tvrd temelj za ribe koje rijeka nosi ka moru?“

Aktivista se vratio da bi saznao kakva mu je to još svjetlost nedostajala.
„Svjetlost da saznaš razliku između onog koji voli i aktiviste“, rekao je Majstor.
„Onaj koji voli učestvuje u simfoniji.“
„A aktivista?“
„On je zaokupljen zvukom svog bubnja“, reče Majstor.

Majstor se nikad nije umarao podsjećajući one koji su se zaklinjali na svoja Pisma da se Istina ne može shvatiti niti izraziti konceptualizirajućim umom.
Ispričao je priču o rukovodiocu koji se požalio svojoj sekretarici na memorandum telefonskog poziva koji mu je dala. „Ja ovo ne mogu pročitati“, rekao je.
„Nisam baš dobro razumjela sagovornika na telefonu“, rekla je sekretarica, „Zato ga nisam jasno ni zapisala.“

„Zar zaista nema ničega što možemo uraditi da bismo postigli prosvjetljenje?“
„Pa“, rekao je Majstor raspoloženo, „mogli biste oponašati staricu koja gurala zid vagona da bi ubrzala voz.“

Propovjednik se žustro protivio Majstorovom učenju da nema ničega što možemo učiniti da bismo se prosvjetlili.
Majstor reče: „Ali baš ti, zar ne, propovijedaš da je sve dar od Boga, da je sve dobro njegova milost?“
„Da, ali ja takođe propovijedam da Bog zahtijeva našu saradnju.“
„A! Kao i čovjek koji je cijepao drva i tražio da njegov sinčić pomogne tako što će stenjati“, veselo reče Majstor.

Ono čemu se novopridošlicama bilo teško prilagoditi je bila ljudskost, čista običnost Majstora. Uživao je u dobrim stvarima u životu i čulnim užicima previše da bi se uklopio u njihove predodžbe toga kakav bi sveti čovjek trebao biti. Kad je jedan od njih to pomenuo jednom od učenika, dobio je ovaj odgovor: „Kada Bog stvori Majstora, ne uništi čovjeka.“

Religiozan učenik se vratio na pitanje Pisma. „Hoćeš li reći da nam Pisma ne mogu pružiti baš nikakav pojam o Bogu?“

„Bilo kakav Bog koji je sadržan u pojmu uopšte nije Bog. Zato je Bog misterija – nešto o čemu nemate pojma“, reče Majstor.

„Pa šta nam onda nudi Pismo?“

Kao odgovor Majstor je ispričao o slučaju kada je večerao u kineskom restoranu i kada je jedan od muzičara počeo svirati melodiju koja se činila poznatom, ali čijeg se imena niko u grupi nije mogao sjetiti.

Majstor je pozvao lijepo odjevenog konobara i upitao ga šta to muzičar svira. On je odšetao preko podijuma i vratio se da sa zadovoljstvom obznani: „Violinu!“

Kakva ti je percepcija, takvo će biti i tvoje djelovanje. Ono što treba promijeniti nije tvoje djelo već tvoj pogled.“

Šta moram učiniti da bih ga promijenio?“

„Samo razumjeti da je tvoj trenutni način gledanja defektan.“

Kako bi ilustrovao aksiom koji je često ponavljao, „Vi vidite stvari onakve kakvi ste vi, a ne onakve kakve su one“, Majstor je ispričao priču o osamdeset jednogodišnjem prijatelju koji je jednom došao u manastir sav moker i blatnjav.

„Ma to je onaj potok nekih pola milje odavde“, rekao je on. „U dobra stara vremena sam ga mogao preskočiti. Ali sada uvijek upadnem usred njega. Naprosto nisam primijetio da je potok nabujao.“

Na šta je Majstor dodao: „Danas shvatam da je, kad god se sagnem, tlo dalje nego što je bilo kada sam bio mlad.“

„Postoji jedna stvar koju ni Bog ne može uraditi“, reče Majstor učeniku koji se bojao da će nekog uvrijediti.

„Koja?“

„Ne može ugoditi svakome“, reče Majstor.

„Ono što ti je potrebno je svjesnost“, reče Majstor religioznom učeniku. „Svjesnost, svjesnost, svjesnost.“

„Znam, i zato težim da budem svjestan Božijeg prisustva.“

Svjesnost Boga je fantazija, jer nemaš pojma kakav je Bog. Ono što ti treba je svjesnost sebe.

Kasnije doda: „Ako je Bog Ljubav, tada je rastojanje između Boga i tebe je tačno jednako udaljenosti između tebe i tvoje svjesnosti sebe!“

Kada je neko insistirao da za svako moralno pitanje može biti samo jedan *apsolutno* ispravan odgovor, Majstor reče:

„Kad ljudi spavaju na vlažnom dobiju lumbago. Ali to ne vrijedi za ribe.“

„Život na drvetu može biti opasan i napet za živce. Ali to nije tako za majmune.“

„E sad, od ovo troje, riba, majmuna i ljudi, čije je stanište pravo – apsolutno?“

„Ljudska bića jedu meso, bufala jedu travu, a drveće se hrani zemljom. Od ovo troje, čiji je ukus pravi – apsolutno?“

Mladić je revno opisivao ono što je snovao da učini za siromahe.

Majstor reče: „Kad predlažeš da se tvoj san ostvari?“

„Čim se stigne prilika.“

„Prilika nikad ne stiže“, reče Majstor. „Ona je tu.“

Jedan imućan čovjek jednom reče Majstoru da, koliko god se trudio, ne može zaustaviti svoju težnju da zarađuje novac.

„Avaj, čak i pod cijenu uživanja u životu“, reče Majstor.

„Ostaviću uživanje u životu za stare dane.“

„Ako poživiš da ih vidiš“, reče Majstor sjetivši se priče o drumskom razbojniku koji je rekao: „Pare ili život!“ Žrtva reče: „Uzmi moj život. Pare čuvam za stare dane.“

Drugom bogatašu koji je ugrožavao svoje zdravlje svojom revnošću u sticanju novca, Majstor ispriča priču o škrcu kojeg su nosili u grob.

Iznenada on dođe svijesti, uvidje u kakvoj se situaciji nalazi, i brzo odluči: „Bolje da mirujem – inače ću morati platiti troškove ove sahrane.“

„Većina ljudi bi radije sačuvala svoj novac nego svoj život“, bio je Majstorov zaključak.

Učenici nikad nisu u potpunosti progutali Majstorovo učenje da ne treba „raditi“ ništa kako bi se promijenili ili prosvijetlili.

„Šta možete URADITI da biste raspršili tamu?“, znao je reći. „Tama je odsustvo svjetla. Zlo, odsustvo svjesnosti. Šta neko može uraditi odsustvu?“

„Roditelji su me upozorili da te se čuvam“, rekla je novopridošlica.

Majstor se nasmiješio. „Čuvaj se, draga moja, dobro se čuvaj i snaći će te sudbina tvojih opreznih roditelja – ništa jako dobro ili jako loše ti se nikada neće dogoditi.“

„Ne znam mogu li vjerovati ovom čovjeku“, rekao je novopridošlica.

Iskusni učenik reče: „Majstor ne bi htio da vjerujemo ni jednoj jedinoj riječi koju kaže – on nas potiče da ispitujemo, da sve dovodimo u pitanje.“

Kasnije doda: „Ne bojim se ja Majstorovih riječi. Bojim se njegove prisutnosti.

Njegove riječi donose svjetlo, ali njegova prisutnost te sagori.“

Kada je neka žena izrazila mržnju prema ugnjetačima njene zemlje, Majstor je odgovorio: „Nikad ne dozvoli nikome da te odvuče tako nisko da te natjera da ga mrziš.“

„Ako tražiš Boga, tražiš ideje – i promašuješ stvarnost.“, reče Majstor. Ispričao je tada priču o monahu koji se žalio na ćeliju koja mu je dodijeljena. „Htio sam ćeliju iz koje sam mogao gledati zvijezde i razmišljati o njima. U ovoj koju sam dobio, neko glupo drvo ometa pogled.“
A upravo dok je posmatrao to drvo, prethodni stanar te ćelije se prosvijetlio.

„Šta vaš Majstor naučava?“
„Ništa.“
„Pa zaboga, šta onda nudi?“
„Koliko god želiš od njegove tišine;
i njegove ljubavi;
i od zraka mirijade sunaca koja s njim sijaju na nebu
i kroz svaki list i svaku travku.“

„Svako zna da sam neustrašiv“, reče Guverner, „ali priznajem da se bojim jedne stvari: smrti. Šta je smrt?“
„Kako bih ja to znao?“
„Ali ti si prosvijetljeni Učitelj!“
„Možda. Ali još ne i mrtav.“

Naučnik je pokazao Majstoru dokumentarni film o dostignućima moderne nauke. „Danas smo u stanju da navodnjavamo pustinju“, rekao je ponosno, „da zauzdamo snagu Nijagarinih vodopada, ustanovimo sastav daleke zvijezde i strukturu atoma. Uskoro ćemo u potpunosti pokoriti Prirodu.“
Majstor je bio impresioniran ali zamišljen.
Kasnije je rekao:
„Zašto pokoravati Prirodu? Priroda nam je prijatelj. Zašto ne potrošiti svu tu energiju na svladavanje jedinog neprijatelja ljudske rase – straha?“

Kas su neki od njegovih učenika hvalili poznatog vjerskog vođu, Majstor je šutao. Kad su ga kasnije upitali o tom, rekao je: „Taj čovjek koristi moć da bi upravljao drugima – nije on nikakav vjerski vođa.“
„Kakva je onda funkcija vjerskog vođe?“
„Da nadahnjuje, a ne da donosi zakone“, reče Majstor. „Da budi, a ne da primorava.“

Učenike je zbunjivalo da čuju Majstora da kaže da je zlo, gledano iz više perspektive, dobro, da je grijeh kapija za milost.

Zato im je ispričao priču o Kartagi, koja je bila trn u oku Starom Rimu. Kada je Rim konačno savnio Kartagu sa zemljom, našao je mir, otromboljio se i propao.

„Kad bi svo zlo nestalo“, zaključio Majstor, „ljudski bi duh istrunuo.“

„Kakvu pokoru da učinim, imajući u vidu ogromnost mojih zločina?“

„Razumij neznanje koje ih je uzrokovalo“, reče Majstor.

Kasnije doda: „Tako ćeš razumjeti i oprostiti i drugima i sebi i prestati pozivati na osvetu koju nazivaš kaznom ili pokorom.“

Majstor je tvrdio da je glavni razlog za nesreću u svijetu to što ljudi potajno uživaju u tome da se osjećaju bijedno.

Ispričao je priču o prijatelju koji je rekao svojoj ženi: „Draga, zašto ne izađeš i ne provedeš se?“

„Dragi, ti savršeno dobro znaš da ja nikad ne uživam u provodu!“, bio je njen iznervirani odgovor.

Biznismen je upitao Majstora o tome šta on misli da je tajna uspješnog života.

Majstor reče: „Usrećiti svakog dana po jednu osobu.“

I doda: „Čak i ako si ta osoba ti.“

Prošla je minuta, a on reče: „Pogotovo ako si ta osoba ti.“

Kad je Guverner došao u posjetu, Majstor je iskoristio priliku da protestuje protiv cenzure koju je on nametnuo štampi.

Guverner oštro odgovori: „Nemaš pojma kako je štampa postala opasna u zadnje vrijeme.“

Majstor reče: „Samo je potisnuta riječ opasna.“

Jednom je u toku izlaganja, Majstor citirao drevnog pjesnika.

Jedna mlada žena je došla kasnije i rekla da bi joj bilo draže da je citirao Pisma.

„Da li je taj paganski pisac kojeg si citirao zaista znao Boga?“

„Mladice“, reče Majstor oštro, „ako ti misliš da je Bog autor knjige koju ti zoveš Pismo, obavijestio bih te da je on takođe i autor mnogo starijeg djela zvanog Stvaranje.“

Neko je jednom upitao Majstora zašto je toliko nepovjerljiv prema religiji.

Nije li religija najbolja stvar koju čovječanstvo ima?

Majstorov odgovor je bio zagonetan: „Najbolje i najgore – to ti daje religija.“

„Zašto najgore?“

„Zato što ljudi obično usvoje dovoljno religije da mrze, ali nedovoljno da vole.“

„U duhovnosti nije napor ono što se računa“, rekao je Majstor, „već predavanje.“
„Kad upadneš u vodu a ne znaš da plivaš, prepadneš se i kažeš: ‘Ne smijem se udaviti, ne smijem se udaviti’, i počneš mlatarati rukama i nogama – i u svojoj tjeskobi progutaš još više vode i na kraju se udaviš. A kad bi pustio svoje misli i napore kraju i dozvolio da potoneš do dna, tvoje tijelo bi se samo vratilo na površinu... To je duhovnost!“

„Iskrenost nije dovoljna“, običavao je reći Majstor. „Ono što vam treba je poštenje“
„U čemu je razlika?“, upitao je neko.
„Poštenje je vječna otvorenost činjenicama“, reče Majstor. „Iskrenost je vjerovanje vlastitoj propagandi.“

Jednog dana Majstor reče: „Niste se spremni ‘boriti’ protiv zla, dok ne budete u stanju vidjeti dobro koje ono čini.“

Ovo je poprilično zbunilo učenike, a Majstor se nije potrudio da im to razjasni.

Sutradan im je ponudio ovu molitvu, nađenu načrčkanu na papiriću u koncentracionom logoru Ravensbruck:

„Gospode sjeti se ne samo ljudi i žena dobre volje, već i svih onih zlonamjernih. Ne sjećaj se samo svih muka kojim su nas podvrgli.

Sjeti se plodova koje smo donijeli zahvaljujući tim mukama – našeg drugarstva, naše odanosti, naše poniznosti, naše hrabrosti i velikodušnosti, veličine srca koju je sve ovo nadahnulo.

I kad oni dođu na sud, neka im svi ovi plodovi koje smo donijeli budu nagrada i oprost.“

Učenik je jednog dana direktno upitao Majstora: „Jesi li postigao svetost?“

„Kako bih ja to znao?“, bio je odgovor.

„Ko bi znao ako ti ne bi?“

Majstor reče: „Upitaj normalnog čovjeka je li normalan i on će te uvjeriti da jeste.

Upitaj ludaka je li normalan i on će te uvjeriti da jeste!“

I nato se vragolasto nasmija.

Kasnije reče: „Ako shvatiš da si lud, onda i nisi baš tako lud, zar ne? Ako pretpostavljaš da si svet, onda i nisi baš tako svet, zar ne? Svetost je uvijek nesvjesna same sebe.

Jedan novopridošlica, nezadovoljan, reče jednom od učenika: „Ja stvarno moram znati je li Majstor svet ili nije.“

„Kakve to veze ima?“, reče učenik.

„Zašto bih ga slijedio ako on sam nije dostigao svetost?“

„A zašto bi ga slijedio ako jeste? Prema Majstorovim riječima, onog dana kad počneš slijediti nekoga, prestaješ slijediti Istinu.“

I doda: „Grešnici često govore istinu. A sveci su znali odvesti ljude na stranputicu. Ispitaj šta je rečeno, a ne onog koji je to rekao.“

Upitan o Božijem providenju, Majstor je ispričao priču o dva Jevreja koja su zadesila teška vremena.

„Znam da će Bog providjeti“, reče jedan vrlo uvjeren.

„Samo bih volio da providi DOK ne providi“, reče drugi.

Jedan od opakih efekata religije, prema Majstoru, je taj da je podijelila ljude u sekte.

Rado je pričao o dječaćiću koji pita svoju drugaricu: „Jesi li ti Prezbiterijanka?“

„Ne“, oholo reče malena, „mi pripadamo drugoj abominaciji!“

(igra riječi: *abominacija* znači grozota, užas, gadost, i liči na riječ *denominacija* koja znači vjeroispovjest)

Kada su ga upitali zašto je tako teško vidjeti Majstor je rekao ovo:

Kada se Sem vratio iz Evrope, njegov partner u preduzeću MUŠKI DONJI VEŠ D.O.O. ga upita: „Jesi li uspio posjetiti Rim?“

„Naravno!“

„I jesi li vidio Papu?“

„Vidio ga? Imao sam privatnu audijenciju kod njega.“

„Nemoj pričati!“, uzviknu njegov partner razrogačenih očiju. „Pa kakav je?“

„Pa rekao bih da je broj trinaest i po“, reče Sem.

Kada se grupa hodočasnika požalila da je Majstor povrijedio njihova religiozna osjećanja, on je, smijući se, objasnio da je u stvari povrijedio njihov *ego*.

I ispriča im priču o Biskupu koji je proglasio Bogorodicu od Svetišta zaštitnicom Biskupije; na što su svi poklonici Bogorodice od Hrama, koji su neuspješno lobirali da ta čast bude dodijeljena njihovoj kandidatkinji, održali procesiju i proglasili jednodnevni post, kao odštetu Bogorodici od Hrama.

„Je li bila uvrijeđena Bogorodica ili njihova takozvana religiozna osjećanja?“, upitao je Majstor.

Neki filozof koji nije baš mogao shvatiti šta je Majstor podrazumijevao pod Svjesnošću, zamolio ga je da ju definiše.

„Ne može se definisati?“

„Je li to misao?“

„Ne koncepti i razmišljanja“, reče Majstor, „već ona vrsta misli koje misliš u trenucima velike opasnosti kad ti mozak zamre – ili u momentima velikog nadahnuća.“

Majstor reče:

„Postoje oni koji misle da se problemi rješavaju kroz napore. Ovi ljudi uspijevaju jedino da naprave dosta posla i sebi i drugima.

„Problemi se rješavaju jedino svjesnošću. U stvari, tamo gdje ima svjesnosti, problemi se ne javljaju.“

Propovjednik je bio na turneji kroz razne strane zemlje.
Učenici rekoše: „Misliš li da će putovanja proširiti njegov um?“
„Neće“, reče Majstor. „Samo će razvući njegovu uskogrudost na veće područje.“

Majstor se smijao ljudima koji su sebe postavljali za duhovne vodiče drugima, a sami su bili izgubljeni i zbunjeni.
Rado je spominjao pisca knjige VODIČ ZA PJEŠAKE kojeg je pregazio auto na dan kada je njegova knjiga objavljena.

Kada je diktator došao na vlast, Majstora su uhapsili dok je na uglu ulice dijelio letke usprkos propisima o cenzuri.
U komandi se pokazalo da u njegovom ruksaku nije bilo ništa opasnije od praznih listova papira.
„Šta ovo znači?“, pitali su policajci.
Majstor se nasmiyao i odgovorio: „Ljudi znaju šta to znači.“
Ta se priča pročula širom zemlje, pa sveštenike nije nimalo zabavljalo kad su, godinama kasnije, vidjeli Majstora kako dijeli prazne listove papira po njihovim hramovima.

Majstor je jasno zagovarao kontemplaciju „bez misli“ i „bez znanja“ kao sredstvo da se spozna Stvarnost.
„Kako neko može spoznati stvarnost bez znanja?“, upitao je učenik.
„Onako kako se spoznaje muzika“, reče Majstor.

Neki milioner je došao u manastir zaklevši se da će „naučiti staru ludu nekim svjetskim zadovoljstvima pa da ne traći vrijeme u manastirskoj oskudici“.
Učenici, koji su dobro znali koliko je Majstor uživao u dobrim stvarima u životu, nasmiyali su se kad su to čuli.
„Učiti staru ludu kako da uživa u životu“, reče jedan od njih, „bilo bi kao kupati ribu“.

„Je li moguće vidjeti božanstvo?“
„Upravo ga gledaš.“
„Zašto ga ne prepoznajemo?“
„Jer ga iskrivljujete mislima.“
Pošto nisu razumjeli, on reče:
„Kada duvaju hladni vjetrovi, voda se pretvori u tvrde blokove zvane led.
Kada se misao umiješa, stvarnost se rascjepka u milion tvrdih komada zvanih ‘stvari’.“

Majstora su upitali: „Kako naći Boga u djelovanju?“
On odgovori: „Voleći djelo svim srcem, bez obzira na plodove koje će donijeti.“
Kad se ovo učenicima učinilo teškim, ispričao im je priču o čovjeku koji je kupio sliku za milion dolara, a potom uokvirio poništeni ček.

„Ono što je on volio nije bila umjetnost“, reče Majstor, „već Status“.

„Pričaj nam o seksu.“

„Seks“, reče Majstor, „je božanski, za one koji ga poznaju“.

„One koji ga poznaju?“

Majstor reče:

„Žaba čuči pored cvijeća potpuno nesvjesna meda koji u njemu nalazi pčela.“

Jedne jasne zvjezdane noći Majstor je učenicima uputio u svoje poznavanje astronomije:

„Ono je spiralna galaksija Andromeda“, rekao je. „Velika je kao i naš Mliječni Put. Ona šalje zrake svjetlosti kojima, dok putuju brzinom od 300000 kilometara u sekundi, treba pola miliona godina da stignu do nas. Sastoji se od sto hiljada miliona sunaca, od kojih su mnoga veća od našeg.“

Zatim, nakon trenutka tišine, reče smiješeći se: „E sad kad smo se postavili u pravu perspektivu, hajdemo u krevet.“

„Tražim mir koji dolazi od smrti vlastitog *ja*.“

Majstor reče: „Ko je taj što traži taj mir?“

„Ja.“

„Pa kako će tvoje ‘ja’ naći mir koji će oživjeti tek onda kad tvoje ‘ja’ umre?“

Kasnije im ispriča sljedeću priču:

Kada je stari trgovac dugmadima i vrpcama umro, ostavio je za sobom, na opšte iznenađenje, ogromno bogatstvo u polisama osiguranja.

Ovo, međutim, nije utješilo njegovu udovicu, koja je jadikovala: „Moj jadni, siroti muž – čitavog je života radio dan i noć u teškom siromaštvu. A sad kad nam je Bog poslao ovo bogatstvo, on nije tu da uživa u njemu!“

Majstor je jednom citirao proslavljene riječi BHAGAVAD GITE kojima Gospod potiče svoga poklonika da se baci vrtlog borbe, očuvavši mirno srce pokraj gospodnjih lotosovih stopala.

Jedan učenik upita: „Kako da to postignem?“

Majstor reče: „Odluči da budeš zadovoljan rezultatima koje tvoji naponi donesu, kakvi god oni bili.“

Kako bi objasnio da ono za čim većina ljudi teži nije radost svjesnosti i aktivnosti već utjeha ljubavi i odobravanja, Majstor je ispričao kako je njegova najmlađa kćerka tražila da joj on svako večer čita iz knjige bajki prije spavanja.

Jednog dana mu je palo na pamet da priču snimi na audio kasetu. Djevojčica je naučila da rukuje kasetofonom i stvari su išle dobro nekoliko dana, sve dok jedne večeri ona nije tutnula knjigu priča u ruke.

„Ali srećo“, reče Majstor, „znaš kako da uključiš kasetofon.“

„Znam“, bio je njen odgovor, „ali mu ne mogu sjediti u krilu.“

Kada je posjetilac objavio da odlazi jer više nije mogao podnijeti ni jedne riječi koju je Majstor govorio, stariji učenik je saosjećao sa njim. „Znam kako mora da se osjećaš“, rekao je. „Godinama sam ga izbjegavao jer su njegove riječi bile kao kutije u kojima su transportovane divlje zvijeri, iz džungle pravo u moju baštu. Mnogo bih radije otišao propovjednicima čije su riječi prenosile fine bijele kosti od jednog groblja do drugog.“

Majstor je ukorio učenika koji se uvijek uvaljivao u neprilike jer je stalno govorio istinu.

„Ali zar ne moramo uvijek govoriti istinu?“, pobunio se on.

„A, ne. Istinu je ponekad najbolje prešutati.“

Kada su mu tražili da to ilustruje primjerom, Majstor je ispričao priču o punici koja je došla na sedmicu, a ostala mjesec dana.

Mladi par je konačno nadošao na ideju kako da je se riješe. „Ja ću večeras poslužiti supu“, rekla je žena mužu, „i počecemo se svađati. Ti tvrdi da je preslana, a ja ću reći da je neslana. Ako se mama složi s tobom, ja ću se razljutiti i istjerati je, a ako se složi sa mnom ti se razbjesni i naredi joj da ode.“

Supa je poslužena. Svađa se rasplamsala i žena je rekla: „Majko, šta ti misliš; je li supa preslana ili nije?“

Naborana starica je zgrabila supu kašikom, podigla je do usta, pažljivo je okušala, zastala na trenutak da razmisli, i rekla: „Meni je dobra“.

Kada je jedan učenik objavio da namjerava postati propovjednik, Majstor nije htio čuti za to. Sve što je rekao bilo je: „Čekaj, nisi još spreman“.

Prošla je godina, pa dvije, tri, pet, pa deset i Majstor je još ostajao pri toj zabrani.

Jednog dana učenik reče: „Zar ne bih mogao učiniti bar malo dobra, makar i nisam spreman?“

Majstor je odgovorio: „Koliko bi efikasan bio lovac koji okida prije nego što ima metak u cijevi?“

Da bi objasnio zašto svetost nije svjesna sama sebe, Majstor je ispričao priču o jednom prijatelju alkoholičaru koji se zakleo da više nikad neće piti. Jednog dana, obuzet mukama od žeđi, tražio je limunadu od barmena. I dok ju je barmen pripremao, on prošapta: „I možete li staviti malo viskija u nju kad ja ne budem gledao?“

Društveni aktivista je bio potpuno predan cilju da promijeni strukturu društva.

„Dobro“, reče Majstor. „Ali ono što nam treba nije samo AKCIJA koja će donijeti promjenu, već VIDENJE koje će donijeti ljubav.“

„Znači po tebi je mijenjanje struktura traćenje vremena.“

„Ne, ne. Promijenjene strukture mogu zaštititi ljubav – ne mogu je stvoriti“, reče Majstor.

„Tvoj problem“, reče Majstor, je da je sve što kažeš apsolutno istinito – i prazno. Tvoji ljudi traže Stvarnost. Sve što im ti nudiš su riječi.“

Kad je propovjednik tražio da mu objasni šta je htio reći, Majstor je rekao: „Ti si poput čovjeka koji je primio pismo od komunalnog preduzeća u kojem je pisalo: ‘Da li biste bili ljubazni da nam pošaljete punu svotu koju nam dugujete?’

„Njegov odgovor je bio brz i jasan: ‘Puna svota koju vam dugujem je hiljadu i petsto dolara.’“

Majstor je uputio snažan protest Guverneru zbog brutalnog postupanja prema antirasističkim demonstracijama.

Guverner mu je otpisao rekavši da je samo obavljao svoju dužnost.

Majstor reče: „Svaki put kad glupan učini nešto čega bi se trebao stidjeti, on tvrdi da mu je to bila dužnost.“

Majstor je jednom ispričao o dvije ugledne žene, od kojih je jedna rekla drugoj: „Srela sam ti muža prije par dana. Bože, kakav izvanredan čovjek! Rekla bih da zna sve.“

„Ne budi luda“, reče druga. „On ništa i ne sumnja!“

Majstor reče: „Takav je najvjerovatnije i učenjak: neko ko zna sve što se može naučiti o stvarnosti i čak ni ne pretpostavlja da ona postoji.“

„Zašto tako malo putuješ?“, upitao je reporter.

„Pogledati u lice samo jedne osobe ili stvari svakog dana u godini i uvijek naći nešto novo u tome – to je daleko veća avantura od bilo čega što bilo koje putovanje može ponuditi“, reče Majstor.

Kada je Majstor čuo učenika kako kritikuje pohlepu i nasilje „Ljudi tamo u vanjskom svijetu“, rekao mu je: „Podsjećaš me na vuka koji je prolazio kroz fazu vrline; kada je vidio mačku kako ganja miša okrenuo se drugom vuku i rekao s indignacijom: ‘Nije li vrijeme da neko nešto preduzme da se zaustavi ovo huliganstvo?’“

„Šta je najveća prepreka prosvjetljenju?“

„Neznanje.“

„Postoji li samo jedna vrsta neznanja ili ih ima mnogo?“

„Mnogo“, reče Majstor. „Na primjer tvoja vrsta neznanja zahtijeva da tragaš za prosvjetljenjem.“

Majstor je jednom ispričao priču o ženi koja je tražila od svog zubara da joj izbrusi protezu jer „ne paše“.

„Ako učinim kako tražite, bojim se da zubi neće pasati u vaša usta“, reče zubar.

„Ko je pomenuo moja usta?“, uzviknula je iznervirana žena. „Zubi ne pašu u čašu.“

I Majstor zaključio: „Vaša vjerovanja možda odgovaraju vašem umu, ali odgovaraju li činjenicama?“

U svojim mladim danima Majstor je napustio dom u potrazi za mudrošću. Riječi kojima se oprostio bile su: „Kad je nađem, obavijestiću vas.“ Mnogo godina poslije, činilo mu se prilično nebitno da ih obavijesti. Tada je shvatio da ju je, ne znajući, našao.

Govoreći o religioznim vođama koji su nastojali impresionirati druge svojim ponašanjem i odijevanjem, Majstor je jednom ispričao učenicima ovo: Dok se pijanac teturao kući sjetio se genijalnog načina da sakrije svoje stanje od svoje žene: Sješće u radnu sobu i čitati knjigu; ko je ikad čuo da pijan čovjek čita knjigu? Kad je njegova žena htjela da zna šta on to radi u uglu radne sobe, on je veselo odgovorio: „Čitam draga.“ „Pijan si!“ , rekla je njegova žena. „Zatvori taj kofer i dolazi na večeru.“

Kada je Majstor prokomentarisao neracionalnost posjetiočevih vjerovanja, ovaj je pompezno odgovorio: „Vjerujem zato što je iracionalno.“ „Ne bi li radije trebao reći: Vjerujem jer sam ja iracionalan?“ , reče Majstor.

„Kako doći do sreće?“ „Naučivši da se bude zadovoljan onime što se dobije.“ „Zar onda čovjek ne smije nikad ništa željeti?“ „Može“, reče Majstor, „pod uslovom da čovjek ima stav nervoznog oca kojeg sam jednom sreo u porodilištu. Kada je sestra rekla: ‘Znam da ste se nadali dječaku, ali dobili ste djevojčicu’, čovjek je odgovorio: ‘Ma nema veze, jer ionako sam se nadao da će biti djevojčica ako ne bude dječak.’“

Majstor je jednom čuo učenika kako kaže posjetiocu: „Meni je ukazana čast, jer dok su stotine odbijene, Majstor je izabrao mene da budem učenik.“ Kasnije mu je Majstor nasamo rekao: „Da raščistimo nešto: Ako si izabran između ostalih, to je jedino zato jer su tvoje potrebe (nedostaci) veće nego njihove.“

Po pitanju moralnog odgoja djece Majstor je imao reći ovo: „Kad sam bio tinejdžer, otac me je upozorio na određena mjesta u gradu. Rekao je: ‘Sine nikad ne idi u noćni klub.’ ‘Zašto ne oče?’ , rekoh ja. ‘Jer ćeš vidjeti stvari koje ne bi trebao.’“ „Ovo je, naravno, potaklo moju radoznalost. I prvom prilikom sam otišao u noćni klub.“ Učenici upitaše: „I jesi li vidio nešto što nisi trebao?“ „Naravno da jesam“, reče Majstor. „Vidio sam svoga oca.“

„Moj bivši Majstor me je naučio da prihvatam rođenje i smrt.“ „Pa što si onda meni došao?“ , upita Majstor.

„Da naučim da prihvatim ono što leži između njih.“

Jedna učenica je bila uvjerena da je sebična, svjetska, neduhovna. Međutim, nakon jednonedjeljnog boravka u manastiru, Majstor je objavio da je duhovno sposobna i zdrava.

„Ali zar nema nešto što bih mogla učiniti da budem duhovna kao i ostali učenici?“
Na to je Majstor odgovorio:

Pazi ovako: Neki čovjek kupio auto, i nakon pažljivog računanja u toku šest mjeseci, shvatio je da nema onako fenomenalno malu potrošnju goriva koja se inače pripisuje takvim autima. Odveo ga je mehaničaru koji je provjerio auto i rekao da je u savršenom stanju.

„Ali zar nema nešto što bih mogao uraditi da mu smanjim potrošnju?“, rekao je čovjek.

„Pa, ima“, reče mehaničar.

„Možete uraditi ono što većina vlasnika auta rade.“

„A šta to?“

„Možete lagati o tome.“

Upitan šta radi za svoje učenike, Majstor je rekao: „Ono što vajar radi za statuu tigra: uzme blok mermera i skine s nje sve što ne liči na tigra.“

Kada su ga učenici kasnije upitali šta je tačno mislio, Majstor reče: „Moj je zadatak da uklonim sve što niste vi: svaku misao, osjećaj, stav, prisilu koja se za vas zalijepila iz vaše kulture ili vaše prošlosti.“

Jedna od Majstorovih zamjerki u pogledu religioznih vođa bila je ova: poticali su apsolutno vjerovanje u vjernima do tačke da čak i kad se neko od njih usudio da postavi pitanje, ono je uvijek bilo u uskim okvirima njihovog vjerovanja.

„Bio jednom jedan propovjednik“, reče on, „koji je iskreno nastojao da navede ljude da preispituju ono što on kaže. Zato je pobjegao ovome: Ispričao im je priču o mučeniku kojem je odrubljena glava, koji je hodao sa glavom u ruci dok nije došao do široke rijeke. Onda je, pošto su mu za plivanje trebale obje ruke, stavio glavu u usta i bezbjedno preplivao na drugu stranu.

Usljedio je trenutak tišine, i na propovjednikovo zadovoljstvo, jedan je čovjek ustao i rekao: „On to nije mogao uraditi!“

„Zašto ne?“, u nadi je upitao propovjednik.

„Zato što sa glavom u ustima ne bi mogao da diše.“

„Sreća je leptir“, reče Majstor. „Ganjaj ga i umaći će ti. Sjedi mirno i sletjeće ti na rame.“

„Pa šta da radim da zadobijem sreću?“

„Prestani da je ganjaš.“

„Ali zar nema ništa što bih mogao uraditi?“

„Mogao bi pokušati da mirno sjediš – ako se usuđuješ!“

Kao i Isus, mnogo stoljeća prije njega, Majstor je upozoravao ljude na religiju, jer, prepuštena sama sebi, ona je uzvišavala slijepu poslušnost zakonu. Ovako je to objasnio:

Komandir je jednom pitao vojnike zašto se orahovina koristi za kundak puške.

„Zato što ima veći otpor“, rekao je neko.

„Pogrešno!“

„Zato što je elastičnija“, rekao je drugi.

„Opet pogrešno!“

„Možda zato što ima bolji sjaj od drugih vrsta drveta“, rekao je treći.

„Ne budi lud“, rekao je komandir. „Orahovina se koristi jer je tako propisano u pravilima.“

„Vjeruješ li ti u postojanje Boga?“, upitao je fanatični vjernik.

Majstor reče: „Odgovoriću ti na pitanje ako ti odgovoriš na moje: Je li tvoja stolica prva lijevo?“

„Lijevo od čega?“

„Postojanje čega?“, reče Majstor.

Kako bi pokazao svojim učenicima apsurdnost religioznih autoriteta koji su se zasnivali na bilo čemu drugom osim na ličnoj vrijednosti i sposobnosti, Majstor je ispričao priču o radniku koji je otišao u bračnu agenciju.

„Je li ovo sindikalna prodavnica?“, upitao je.

„Naravno.“

On izabra sliku prelijepu dvadesetpetogodišnjakinje i reče: „Uzeću ovu.“

„Ne, moraš uzeti ovu gospođu“, reče direktor agencije, pokazujući mu sliku sijede žene od nekih pedeset godina.

„Zašto moram uzeti nju?“

„Zato“, reče direktor, „što ona ima prednost.“

„Koliko traje sadašnjost – minutu, sekundu?“

„Mnogo više i mnogo manje“, reče Majstor. „Manje, jer onog momenta kad se fokusiraš na nju, ona je već otišla.“

„Više, jer ako ikad uđeš u nju, spotaći ćeš se na Bezvremenost, i znaćeš šta je Vječnost.“

Majstor reče:

„Kad ste bili u utrobi, bili ste tihi.

Onda ste se rodili i počeli da pričate, pričate, pričate – do dana kad vas polože u grob. Tada ćete opet biti tihi.

„Uhvatite tu tišinu koja je bila u utrobi i koja će biti u grobu i koja čak i sad prožima ovaj interval buke zvani život. Ta tišina je vaša najdublja suština.“

„Šta je to tako originalno kod ovog čovjeka?“, upitao je posjetilac.

„Sve što vam on pruža je mješavina priča, poslovice i izreka drugih Majstora.“

Jedna učenica se smiješila. Jednom je, reče, imala kuharicu koja je pravila najbolji gulaš na svijetu.

„Kako ga, za ime svega, praviš draga? Moraš mi dati recept.“

Kuharičino se lice ozarilo ponosom. Rekla je: „Pa gospojo, da vi rečem: govedina je niš'; i biber je niš'; luk je isto niš'; al' kad se *ja* bacim u ovi gulaš – od toga on bude ovaki kaki je.“